Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمرپل

عارف تبسّم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب ټول حقوق دشاعر په حق کي محفوظ دي

دکتاب پېژندنه
کتاب ------------------- دلمرپل
شاعر -------------------- عارف تبسّم
ټائټل -------------------- حفصه تمثیل
کمپوزنګ --------------- عارف تبسّم
کمپوزنګ مرسته ---------- بارکوال میاخېل
لمرکمپوزکورکوټه
شمېر -------------------- ٥٠٠ ټوکه
چاپ کال ---------------- ٢٠٠٦ء
د چاپ ځای ------------- قلات پرېس کوټه
بیه ---------------------- ١٥٠روپۍ
دموندلودرک
١- صحاف نشراتي موسسه کاسي روډ کوټه
٢- دانش خپرندویه ټولنه قصه خوانۍ پېښور
٣- خوشحال بک لېنډ تحصیل روډ بورے لورالائي

خورؤنکي
پښتوادبي ملګري ،بورے لورا لا ئي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سهېلي پښتونخوا

ټرون

دغه تيارو په نوم
چي مادر ښا په لټون ګرځوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم اللّه الرحمن الرحیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړۍ

شمېر لیک مخ

۱. دعارف تبسم رڼا رڼا نغمه نغمه تکلُم -- سعید ګوهر ------------ ۹
۲. دعارف تبسم "د لمر پل"------- سید خېرمحمد عارف----- ۲۷
۳. د خپلې شاعرۍ په اړه څو خبرې --- عارف تبسم -----------۳۹

غزلونه

٤. نن پـه حق چي زهٔ پوهېږم محمده! -------------------------- ٤٥
٥. په خپل خزان ژوند کي سپرلے پالمه------------------------- ٤٧
٦. خاوره د سرو وینو له رنګه ګورم--------------------------- ٤٩
٧. څه خلک بیادمرګ له کاره سره لوبي کوي -------------------- ٥١
٨. مه څه نور په دغه لاره، ستړے کېږې ----------------------- ٥٣
٩. خود به سپېرهٔ کېږي،باران نهٔ لري -------------------------- ٥٥
۱۰. یم ناخبره چي به کله ماتوي ملګرتیا------------------------ ٥٧
۱۱. تهٔ چي مرورشوې،مرورشوله ماخپل نصیب ---------------٥٩

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲. رښا خوره کړم چي هر چيري قدمونه ږدمه ---------------------- ٦۰
۱۳. تهٔ چي رايادشوې زُما ياره! غزل نوې ليکم -------------------- ٦۲
۱٤. څراغ راواخلو، په تيارو کي په مزل پسي ځو ----------------- ٦٤
۱٥. ماچي له ځانه سره ږدي،ترڅان مي کم و نيسي ----------------- ٦٦
۱٦. بيا به خوارانو ګيلې څهٔکولې ------------------------------ ٦۸
۱۷. له تبسّمه يې وفاغوښتله ------------------------------------ ۷۰
۱۸. لمحې دتېرعمردژوند له ماه وساله وزي ---------------------- ۷۲
۱۹. دخوشحال رنګه تبسم هم مسيحا نهٔ مني --------------------- ۷٤
۲۰. يومئين په بوئ،خواهش د ګل کوو ---------------------------- ۷٦
۲۱. داسرمايه د زندګي ساتمه ---------------------------------- ۷۸
۲۲. کولےنه شمه دميني داظهار فېصله ------------------------------ ۸۰
۲۳. عجبه خلګ دي احساس چي دخپلوئ نه لري ------------------- ۸۲

نظمونه

۲٤. تضاد -- ۸٤
۲٥. ؟ --- ۸٥
۲٦. اې دفکرسپينه لمره! ---------------------------------- ۸٦
۲۷. غرور -- ۸۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۸. سایې -- ۸۸
۲۹. ډوکال -- ۸۹

غزلونه

۳۰. له خپله قده راوتلي، په جهان خوارۀ شو ----------------------
۹۰
۳۱. زۀ کله تیاروکي هم ورکېږم نۀ -------------------------------
۹۲
۳۲. دهوا چي په خلوص چایقین وکړو ---------------------------
۹٤
۳۳. بل به شي دمیني ځراغونه، څه هلاکه ده ----------------------
۹۵ـ
۳٤. مطلب دي څه دے وایه یاره! سم حساب به کوؤ ------------------
۹۷
۳۵. دے ر اته پروت بیا دفکرونوکتا ب ----------------------------
۹۹ ـ
۳٦. سوځم، کبابېږم، دهجران په اورکي اوسمه --------------------
۱۰۱
۳۷. په‌لاس کي هرسړےچي تُوره او خنجر ګرځوي -------------------۳
۱۰
۳۸. چي په لیدویې زُما ساه، له سینې سمه وزي ------------------
۱۰۵
۳۹. ستاد سترګو تاب لرو، طاقت لرو --------------------------
۱۰۷
٤۰. ستاد راتلو په امیدونو باور نۀ دےپکار ----------------------
۱۰۹
٤۱. ترخوبه دا عجبه غوندي زندګي تېروم ----------------------
۱۱۱
٤۲. زمااوستاترمیان یاره! بېلتون له ډېره وخته دے ----------------
۱۱۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

٤٣. ليري سره اوسودتړون په نوم ------------------------------ ١١٥
٤٤. زړۀ کي مي ديار واړه غمونه خوندي کړي دي ------------------ ١١٧
٤٥. وجودمي خورشو ،لاخورېږي،اوس له حده وزم ------------- ١١٩
٤٦. سفرکوم دفکرشپه ورځ ترفطرته پوري ------------------------- ١٢١
٤٧. دټول ښارخلګ راټول دي،دبلاخلاف جنګېږي ----------------- ١٢٢
٤٨. دخوشحالۍ دخپلولوهوا نه لرمه -------------------------- ١٢٤

نظمونه

٤٩. لمراوسحر -- ١٢٦
٥٠. جدوجهد -- ١٢٧
٥١. چې ګوېرا ته -- ١٢٨
٥٢. کوټه -- ١٢٩
٥٣. کربلا٢٠٠٤ء --- ١٣٠

غزلونه

٥٤. مورېچي ويشتلوهمېشه دلته په سنګ ګلونه ----------------- ١٣٢
٥٥. ځانګړتيا نه بائيلم،خپل ځان له سمندره ګورم ----------------- ١٣٤

(c) ketabton.com: The Digital Library

٥٦. داخوشحالي،خندابه هم تېره شي ----------------------------
١٣٦
٥٧. بې سترګو خلګ يُو ،وخپل نظر ته نه رسېږو ------------------- ١٣٨
٥٨. غرونه که هر ځوورسېږي ترفلَکه پوري ------------------ ١٣٩
٥٩. لاهغسي دے ويران له ډېره وخته ----------------------------
١٤١
٦٠. له ځان سره سره ټول عمرخپل مکان ګرځوؤ ---------------١٤٣
٦١. ځله کوي دړدمنه ځله کوي ---------------------------------- ١٤٤
٦٢. ځله ناکام په هره لار يُودواړه ------------------------------- ١٤٦
٦٣. نه به درځم په دغه لارګرسره -------------------------------- ١٤٧
٦٤. زموږله سينوڅخه،زموږز ړونه،ښکلے غل و باسي -------- ١٤٩
٦٥. چي ښائست ګوري نوسپوږمۍ هم له جانان سره ږدي -------١٥٠

نظمونه

٦٦. يولسم ستمبر - په يورپ کي ----------------------------------
١٥١
٦٧. ګلوبلائزېشن --- ١٥٢
٦٨. و يورپ ته يوۀ وېنا --- ١٥٣
٦٩. په مځکه جنت --- ١٥٥
٧٠. ملګري ملتونه --- ١٥٧
٧١. په اټلي کي دڅه وخت تېرولوپس يَونظميه تأثر--------------- ١٥٩
٧٢. ښيښه ښهره --- ١٦٢
٧٣. قدرِمشترک --- ١٦٣
The Dream Merchants ---------------------------------------١٦٥
٧٥. ګلېډيئېټر --- ١٦٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزلونه

۷۶. مينه كه كوې، قدم په پام راپسي مه اخله ----------------- ۱۶۸
۷۷. رڼامي چالوټ كړه او ځوك مي په زوال خبردے ----------------- ۱۷۰
۷۸. ترچنارونو مي لړكم ا ېښے دے ----------------------------- ۱۷۲
۷۹. نه په يو رنګ كي اوسم، نه خپله څهره بدلوم --------------- ۱۷۴
۸۰ ما پاللې د دنيا هم دښمني وه -------------------------- ۱۷۷
۸۱ هره ورځ را خېژي په هر كور كي لمر ------------------- ۱۷۹
۸۲ ړوند دي شومه په ديدن پسي، نور غوارم-------------------۱۸۰
۸۳ په څو شېبو مي تر اسمانه يوسي ------------------------ ۱۸۲
۸۴ دشاعر پيژندګلوي -------------------------------------- ۱۸٤

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عارف تبسم ـ
رڼا رڼا نغمه تکلم

د ښکلا د تخلیق په اړوند ، شاعري، موسیقي، رقص، مجسمه سازي او تعمیر په فنون لطیفه کښې خصوصي ځای لري. پېژندګلوي ئې دا ده چې هر هغه فن چې خلګو ته جمالیاتي حظ، حسیاتي مسرت او روحاني خوشحالي ورکوي، هغه له فنون لطیفه څخه دے خو شرط دا دے چې په مادي ذرائع او وسائل به ئې انحصار، نه صرف لږ تر لږ وي بلکې د مادي ضرورت او منفعت سره به ئې تړون هم د نشت هومره وي لکه هېګل چې وئیلي دي چې "د فنون لطیفه معیار، له مادي وسیلو څخه په اجتناب او بېلتون منحصر دے".

د دغه تعریف په رڼا کښې به دا وېنا غلطه نه وي چې د نزاکت، لطافت او نفاست په ذکر شوی امتیازي او اعلیٰ معیار باندې ولې چې شاعري تر ټولو زیاته پوره خېژي ځکه ئې په فنون لطیفه کښې درجه او مقام هم تر ټولو لوړ او څرګند دے.

شاعري یو تخلیقي عمل دے چې د ځنګلي بوټي په شان پخپله را شین شي. بس یو کېفیت راشي او د الهام غوندې بیان شي. حتیٰ چې د تخلیق تر تکمیل پورې شاعر په دې هم نه پوهېږي چې هغه څه لیکي او څنګه ئې لیکي. یو غېر محسوس قوت د هغه په ذهن او حواسو باندې خور او حاوي وي او هغه یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نامعلومه دنیا ، د هغې کېفیات او عوارض په داسې روانۍ لیکي لکه اسماني فرشته چې هغه ته ډکټېشن (DICTATION) ورکوي. غالب هم دغه خبره، په ډېره ښائسته پېرایه کښې کړې ده :

آتے ہیں غیب سے یہ مضامیں خیال میں
غالب صریرِ خامہ، نوائے سروش ہے

په اردو کښې جدیده شاعري د ١٩٦٠ء شاوخوا د ترقي پسند تحریك په ردعمل کښې د حلقۀ ارباب ذوق له پلېټ فارم (PLATFORM) څخه پیئل شوه، سوب ئې دا وُ چې د "ادب برائې ادب" (زما په خیال ادب برائې فن) نظریه د "ادب برائې زندگي" په مفکوره بانـدې د بدلېدو پس د یکسانیت ښکار شوې وه، ادبیات د تخلیقي علویت او فکري رفعت له اوچته معیاره څخه د وګړو د نس او نفس غونـدې په عمومي موضوعاتو بانـدې د نعرې، پروپاګنډ او اشتهار رنګه و لوېدلې سطحې ته را کوز شوې وو. تخلیق یو مخ د خارجي فکر نمائندګي کوله، داخل ئې یکسر نظرانداز کړے وُ. الهامي کېفیت ئې د نشت برابر او د منصوبه بندۍ زور ئې بېخي جوت وُ. حالانکې تخلیق د هغې قدرتي چشمې په مثال دے چې پخپله را و بهیږي. د ډېم (DAM) غونـدې نه چې د منصوبې تحت جوړیږي. په داسې حالاتو کښې د خارجیت د زبردست یرغل په ضد تخلیقي ذهنونو بیرته داخلیت ته مراجعت ضروري وبالـه البت په دې تحریك کښې تر ټولو ګټور اړخ دا را مخته شو چې د روایت ټوله ښکلا او فن، د ترقي پسندۍ ټول مقصدیت او افادیت ئې هم د تخلیقي عمل برخه وګرځاوه. هغه ټول نظریات، رجحانات، اسالیب، هېئتونه او اصناف ئې د تخلیق

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تازګۍ، قوت تاثیر او ارزښت دپاره خپل کړل چې یوه ژبه د عالمي سطحې د غوښتنو او معیار سره برابرولے شي. د اردو شعر و ادب دغه همه ګیر او همه جهت موثر تحریك، پښتو ادبیات هم تر خپلې اغېزې لاندې راوستل او په هره سیمه کښې داسې ځیرك او باصلاحیت لیکونکي را پېدا شول چې هغوې و خپل اظهار ته د نوې لب او لهجې ورکولو دپاره د تخلیقي او تنقیدي زیار، ذمه دارانه کردار خپل کړو.

په شاعرۍ کښې د نوؤ هڅو او جدیدو رجحاناتو د خپلولو او خورولو په اړه "د لورالائي مکتب" په ټوله پښتونخوا کښې جلا او منلے ځاې لري. د خپل سرخېل پروفېسر رب نواز مائل په مشرۍ کښې د "بوري" د تاریخي او افتخاري خاورې سره تړون لرونکو شاعرانو، نه یواځې پخپله د اظهار نوې اسالیب پېدا کړل بلکې د جنوبي پښتونخوا څخه دباندې ئې هم اغېزه ښکاره او اثرات مرتب شول. نن دا په دعوىٰ سره ویل کېدے شي چې "لورالائیات" د یوې شعري، ادبي او تنقیدي اصطلاح حېثیت تر لاسه کړے دے او د لورالائي د مکتب جدیدې شاعرۍ د شلمې پېړۍ تر ټولو د موثر مکتب او منظم تحریك ځاې مونډلے دے. په دې خاوره کښې د نوو رجحاناتو په اړه د بحرونو، هېئتونو، قافیې ردیفونو او لفظونو د علامتي، تمثالي، استعاراتي او د نوې معنوي استعمال د کامیابو تجربو سره په مختلفو ژانرونو کښې په متنوع موضوعاتو باندې پرله پسې دومره اهم تخلیقي کار او زیار مخې ته راغے چې هیڅ ادبي تاریخ او شعري تذکره ئې نظرانداز کولے نه شي. خصوصاً د لورالائي شاعرانو د خپل خپل اسلوب په حواله

(c) ketabton.com: The Digital Library

انفـرادي تـشخص بيـا مونـد. د "اسـلوب" د امتيـازي تخـصص پـه حقلـه د پروفېـسر شـميم حنفـي دا وينـا د قـاطِع بُرهـان پـه مـصداق ده چـې " تجـربې او تـصورات مـشترك كېـدلې شـي خـو اسـلوب هغـه صـفت دے چـې خالـصتاً انفـرادي او شخـصي ملكيـت بلـل كيـږي، د دې اړخ د جـاج او جـائزې پـه پرتـه د يـو ادب پـارې صـحيح مطالعـه امكـان نـه لـري" خـو د اسـلوب (STYLE) او اسـلوبيات (STYLISTICS) پـه اړه پـه پښتـو كښـې دومـره لـوړ تنقيـد او علمـي پرتلنـه تـر هغـه وختـه نـاممكن ده چـې ادبي تجزيه د سائنس تر مرتبې پورې ځان نه ورسوي.

د لـورالائـي د جديـد شعري مكتـب سره ناشلېدلې تـړون لرونكـي شـاعران لكـه محتـرم رب نـواز مائـل، سـيد خېرمحمـد عـارف، سـرور سـودائي، عمرګـل عـسكر، اروابنـاد وزيرمحمـد سـوالي، ځـوانيمرګ سـيد محمـدګل شـاه خوسـتي او راقـم الحـروف او پـه مونـږ پـسې پروفېـسر محمودايـاز، افـضل شـوق او سـهېل جعفـر او ورپـسې راتلـونكي منـور ځلميـان لكـه عبـدالغني مبـارز، رازق فهـيم، عـارف تبـسم، علـي كمېـل قزلبـاش او قـاري جمـال الـدين مـسافر داسـې نومونـه دي چـې لـه ادبـي دُنيـا سـره پـه زړهٔ پـورې تعـارف لـري او پـه خپـل خپـل ځـاې د ادب پـه ناقـدينو بانـدې د سـنجيده لوسـتنې او سـتاينې حـق لـري. د دغـو ټولـو شـاعرانو شخـصي تخصيـصات او تخليقـي مميـزات را مختـه كـول يـو باقاعـده تنقيـدي موضـوع دے چـې پـه دې ليكنـه كښـې ګنجـائش نـه لـري، ولـې چـې دا وخـت د ګـران عـارف تبـسم د راتلـونكې مجمـوعې پـه بابلـه تفهـيم او تحـسين يـا مطالعه او تجزيه زما اصل موخه ده.

ګـران عـارف تبـسم يـو ذهـين، متـين، سـنجيده، فهميـده، ديـده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ور او بـاهنر ځلمـے دے، هغـه د لـورالائـي د ويـاړمنی تـپې د ژونـد او ژواك مجـسم تـصوير او مكمـل تفـسير دے. هغـه يـواځی خوبـصورت او خـوب سـيرت، خـوش خيـال او خـوش بيـان پښتـو شـاعر نـه دے. د پښتـو او اردو دواړو ژبـو ډېـر ښـه، غښتلے، باشـعور، مترقـي صـائب الـراې او صـاحب الـراې نثرنګـار هـم دے. د هغـه مـضامين د هغـه د ادبـي قـد و قامـت او فكـري شخـصيت پـه تـشكيل كښـی اهـم معنـوي رول لـري خـو دلتـه ئـې اجمـالي څېړنـه هـم ولـی چـی د طوالـت باعـث ګرځی ځكه زۀ خپل اصل موضوع ته پاملرنه را ګرځوم.

د ګـران عـارف تبـسم دا اولنـۍ شـعري ټولګـه "د لمـر پـل" مـا لـه سـره تـر پايـه لفـظ بـه لفـظ لوسـتی ده. پـه دې كښـی د تـورو د بـاران وروسـته د كاغـذ پـه اسـمان بانـدی د خيـالونو سـرې او شـنې پـه شـعري فـضا كښـی د تخليـق تـازه، شـوخ او نـوی رنګونـه پاشـلی دي چـی د ادبي كائنات حسن ئې نور هم زيات كړے دے.

عـارف تبـسم پـه غـزل او نظـم دواړو كښـی د يـوه سـپېځلی شـاعر پـه حېـث ګـڼ داسـی مـضامين قلمبنـد كـړی او موضـوعات څېـړلی دي چـی ادب مَيَنـان او د فكـر و فـن نقـادان ځـان تـه ارومـرو متوجـه كـوي. پـه دې اړه هـر هغـه څـه ليكـل خـو امكـان نـه لـري كـوم چـی مـا محـسوس كـړی دي البـت هغـه موضـوعات چـی د هغـه د فكـري دائـرې پـه جوړښـت كښـی مركـزي اهميـت لـري، دلتـه ذكـر كـول او د هغـه د اظهـار د انـداز پـه حقلـه څـه نـا څـه تللـی رايـه تاسـو تـه وړانـدی كـول ددې ليكنی يوه اساسي غوښتنه ده.

عـارف تبـسم د جديـد حـسيت يـو نمائنـده پوهېـت دے. د هغـه لـب او لهجـه پـه تـازګي، رعنـائي او توانـائي ډكـه ده. د هغـه لفظيـات

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــه یــوې خواتــه د شــعري روایــت او ادبــي تجــربې د توثیــق عکــس العمــل ښکــاری نــو بلــی خواتــه د نــوی معنویــت د زېــږون، لټــون او پَلټــون پېلامــه هــم دي چــی لــه علامتــي، تــشبیهاتی، اســتعاراتي اسـتعمال سـره سـره تمثیلـي او محاکـاتي انـداز هـم لـري چـی د پښتـو شـاعرۍ د پـرمختګ پـه سـفر بانـدی دلالـت کـوي او د یـو ځـانګړی اسـلوب د جوړښـت واضـح ثـرك لـري. کـه دا ولـیکم چـی د لفظـي تـــشکیلاتو پـــه تـــرڅ کښـــی یـــو نـــیم ځـــاې هغـــه د نیولـــوګیزم (NEOLOGISM) تـر حـده اجتهـادي هڅـی کړیـدي نـو کـره کتنـه او باقاعده څېړنه دا اړخ هم ثابتولے شي.

د عــارف تبــسم پــه شــاعرۍ کښــی مــا لــه خپــل ټاټوبی، خپلـی خـاوری، خپـل ولات سـره ذهنـي او قلبـي تـړون، د مځکـی سـره ټینګـه رشـــته، د پښتـــو، پښتـــون، پښتونخـــوا او پښتونـــولي ســـره نـــه پـــرې کېـدونکے تعلـق او د خپـل کلتـور، رسـم او رواج، دود او دسـتور، لـه ښـو او اعلٰـی قـدرونو سـره د وفـا او اخـلاص، مینـی او عقیـدت رویـه لـه ورایـه ښکـاره لیـدلی ده. د هغـه پـه نظـم او غـزل دواړو کښـی معاشـرتي روایـــات، ســـماجي تـــاریخ، انـــساني تمـــدن، ثقـــافتي اقـــدار، تهـــذیبي ښائـستګي، اخلاقـي رویـې او عـالمي منظرنامـه پـه فکـري بلاغـت او جمالیاتي شعور سره په ډېر مهارت او کمال انځور شوی دي.

د معروضـیت او موضـوعیت پـه حوالـه د عـارف تبـسم شـاعري د خپـل بـاطن او شخـصیت د عرفـان تکـل هـم دے او د نړیـوال کلـی د آشـوب، بُحـران او رسـتخیز د آګهـۍ ذریعـه هـم، چـی د کـم عمـرۍ باوجود د هغه فکري پختګي او ذهني بلوغت څرګندوي.

د دې مجمـوعې مطالعـه دا ښودنـه هـم کـوي چـی عـارف تبـسم لـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جمالیاتي ذوق او د مینی له تجربې څخه هم بې برخی نه دےپاته شوے خو دا اړخ زما په خیال د هغه په موضوعاتو کښی ضمني او ثانوي حېثیت لري. که دا اووایم چی عارف تبسم په پښتو شاعرانو کښی هغه لومړے ځوان دےچی د عمر د فطري تقاضو باوجود ئې د مینی ضروري ضرورت نظرانداز کړےدےاو خپل عصري شعور ته ئې د تخلیق په صورت ګری کښی زیات اهمیت ورکړےدے، نو غلط به نه وي. هغه معروض زیات لیکلےدےاو موضوع کم خو دلته دا وضاحت زښت زیات ارزښت لري چی په ادبي تخلیق کښی په بشپړه توګه د خالص معروضیت اظهار امکان نه لري، ولی چی خارج هم د تخلیق کار له داخل څخه هغه وخت را وځی چی د هغه د ذات برخه جوړ شی یا د هغه په احساس کښی د خپلی تجربې په څېر شامل شي او اظهار ئې ضرورت او مجبوري وګرځی. سوب ئې دا دےچی د شاعر خپلی تقاضې، عقائد، نظریات، جذبې، افکار او رجحانات هغه د خپلی خوښی ناخوښی هرکله پابند ساتي. وئیل دا غواړم چی عصري شعور هم د لیکونکی د شخصیت د کُلیت سره په تړون مجبور دے. له دې بغېر هغه د تخلیقي عمل برخه نشي جوړېدےاو که جوړ هم شي د صحافتي تحریر رنګه به له خوند او تاثیر څخه خالي وي.

په دې مجموعه کښی د عارف تبسم ځنی نظمونه لکه "یوولسم ستمبر په یورپ کښی"، "ملګری ملتونه"، "په اټلی کښی د څه وخت تېرولو پس یو نظمیه تاثر"، "ګلېډي ایټر"، "و یورپ ته یوه وېنا" او "The Dream Marchents" زما د پورتنی خبری په تائید کښی وړاندی کېدلے شي. دا ټول موضوعات، معروضي دي خو د هغه د داخل د برخه جوړېدو پس ئې تخلیقي بڼه خپله کړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده. هم دغه د تخلیق غوښتنه ده. معروض چې تر څو په موضوع بدل نه شي. خارج چې تر څو د شاعر په باطن کښې تحلیل نه شي او له داخل څخه نه را ووځی، هغه فن پاره نشي بلل کېدے. د مثال په ډول به زهٔ د هغه معرٰی نظم "ګلوبلائزیشن" ستاسو مخ ته کښېږدم :

بې شکه دې کلي کی هر څه ډېر دي
خو د خپلوي چرته درک نه ښکاري
د میني هم څه سلسله نه وینم
د نړیوالو په دې لوی کلي کي
پېژندګلوي د هر چا ګډه وډه
هر یو ږغیږي اوس په بله ژبه
هیڅوک حال نه لري په خپل څنګلوري
بې شکه پراخ دي څلور واړه لوري

د هغه مختصر آزاد نظم "چي ګوېرا ته" هم مطالعه کړئ:

تا چی په کومه لاره
سر و بائېلو
په هغه لاره تګ اسانه دے ډېر
د دې دپاره بس
یو شرط دے لازم
چی سړے ووځی له خپل ځانه
په جهان خور شي

د ۲۰۰٤ء د مارچ په دویمه نېټه (چی د ١٤٢٥هـ د محرم لسم تاریخ دے) په کوټه ښار کښی چی د ترهه ګری یا فرقه واریت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کومه ناوړه او ناروا پېښه شوې وه. د هغې بیان چې عارف تبسم په کوم دلآوېز انداز او له غرېوه په ډك آواز کښې کړے دے، هغه د معروض په موضوع باندې د بدلپدلو بهترینه نمونه ده. یوه خارجي واقعه یا وقوعه موثره تخلیقي تجربه هم داسې جوړیږي. په غور ئې و لولئ:

کور ته مې اور واچولو ځکه لمبې پورته شوې
بیا مې له دا خپل وجوده خاوري ایرې پورته شوې
څوارلس سوه کاله پس په ما کښې شو یزید را ویښ
ځکه مې د خپل حُسین له دړده ناري پورته شوې
بیا مې کړو لاسونه نن په خپلو وینو باندې سره
ځکه مې نن بیا پنځه څلوېښت جنازې پورته شوې

عارف تبسم د نظم نګار په حېث په ښو موضوعاتو، ښه منظومات لیکلي دي. د پورتني موضوع سره په تړلي موضوع "کربلا ۲۰۰۴ء" کښې د هغه اختتامیه ډېره بلیغه او موثره ده:

بیا ډېرو خلګو د یزید شکل او قد واغوستو
بیا ئې په ډېرو حُسېني سرونو لوبې وکړې

د هغه "نعت" او ځنې نور نظمونه لکه "جدوجهد"، "؟"، "ښیښه څهره"، "په مځکه جنت" او "اے د فکر سپینه لمره" (د حمزه بابا په حقله) د ډېرې ستائینې وړ دي خو زۀ ئې دلته دوه درې مختصر غوندې نظمونه تاسو ته وړاندې کول غواړم، کوم چې زما په خیال، په اختصار کښې جامعیت، په اظهار کښې معنویت او په پیرایه کښې جاذبیت لري. تر ټولو له مخه د هغه نظم "تضاد" ته پاملرنه وکړئ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ازغن فطرته خلګو
څنګه عجیبه غوندی
خویونه خپل کړو
رنګونه واغوندی
او لاړ شي
په ګلانو ګډ شي

"تضاد" د هغه په یو مسلسل غزل کښی هم موضوع ګرځیدلے دے چی خصوصي کتنه غواړی د پورتني نظم په حواله زما په فهم، په لنډو ټکو کښی، د شعریت په ژبه، زمونږ د معاشرتي ژوند د متضادو رویو او د نفسیاتو په اړه د وګړو د منافقانه دوه مخیزه کردار تر دې زیاته، په زړه پوری انځورګري شاید ممکن هم نه ده. همداسی زمونږ د چاپېرچل د معاشي، سیاسي، طبقاتي او اخلاقي صورتِ حال په اړه هغه یوه وړوکی منظومه د "سائې" تر سرخط لاندی پخپله علامتي او تمثالي بڼه کښی نه صرف د اظهار او ابلاغ حق ادا کړے دے بلکې په دې کښی دا هم څرګندیږی چی هغه په نړۍ او تاریخ باندی ژور نظر لري، د ماضي او حال سره سره هغه د مستقبل امکانات هم ویني. د عصري شعور په رڼا کښی دا نظم د آفاقیت رنګ او د ژوندۍ شاعرۍ مثالي نمونه بلل کیدلے شي :

په ځومره هیله
ساده خلګ و اسمان ته ګوری
غواړی په ټکنه غرمو
له سرو لمرونو سائې
که څه هم دوې په دغه بڼه خبر دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي یوه توره او اوږده شپه
را روانه ده بیا
ځکه اوږدېږي وار په وار
د دېوالونو سائې

هم دغه یا دغسې احساس د هغه په یو بل مختصر نظم "لمر او سحر" کښې هم جوت دے. په اصل کښې د ماحول توره شپه د هغه په حسیت باندې خوره ده، هغه د حالاتو تیارو خوړلے دے، هغه د وخت تورتم دومره ځپلے، ځکلولے او ځورولے دے چې هغه د ژوند او ژوندَسرو دپاره د رڼا مستقل اهتمام غواړي، حتٰی چې په شپه کښې هم د لمر ضرورت محسوسوي. ګوا سپوږمۍ، ستورې، ځراغونه، ډیوې او بَلَبونه هغه وسیع المعاني شپه نه شي روښولے کومه چې د وګړو په حواسو باندې خوره ده، دا تاریکه په اصل کښې د اطمینان، سکون، خوشحالۍ او پرمختګ هغه رڼا غواړي چې ذهن او زړهٔ منور کولے شي، هغه لمر غواړي چې زوال او غروب نه لري او داسې "یوټوپیائي" لمر انساني معاشره شاید چې هیڅکله نه ویني خو د عارف تبسم په شانې د ژوندي فکر او حساس طبعې شاعر د نړۍ د ودانۍ سوکالۍ او ترقۍ دپاره که نور هیڅ نه شي کولے. خوب خو لیدلے شي بدرنګه ماحول، په خیال خو ښائسته کولے شي. ماته خپل یو اردو بیت را پیاد شو :

اور کچھ کر نے کے قابل تو نہیں سوچ مِری
کاش! دُنیا مَیں تِری اور حَسیں کرسکتا

د عارف تبسم نظم داسې دے :

(c) ketabton.com: The Digital Library

په نیمه ورځ به می یواځی پرېږدی
یقین د ورځی
په لمر څنګه وکړم؟
ماته د شپې ستا ضرورت دے لمره!
ستا انتظار
تر سحر څنګه وکړم؟

په دې مجموعه کښې د عارف تبسم یو نثري نظم هم د "قدر مشترك" تر عنوان لاندی شامل دے، زۀ له دې څخه انکار نه کوم چې ښه خیال بلکې بهترین خیال پکښې دے خو له دې سره متفق نه یم چې نثر ته دی د نظم نوم ورکړے شي، ولې چې نثر نثر دے او نظم نظم. معنوي اهمیت او فکري ترفع په نثر کښې هم خپل قدر او قیمت نه بائیلي. ځکه د "نثري نظم" په ډول ئې د وړاندی کولو تصنع او تکلف ته هیڅ ضرورت نشته. خدائیګو! زۀ د هیڅ نوی صنف مخالف نه یم خو دا ضرور وایم چې نثري نظم دی د شاعرۍ په ځاې د نثر په اصنافو کښې شامل کړے شي لکه "ادبِ لطیف" چې په تېرو وختونو کښې د نثر برخه وۀ. هم هغه "ادبِ لطیف" ته نن "نثري نظم" ځکه وایه شي چې لیکونکے ئې برناحقه شاعر جوړ شي. حالانکې "شاعری جزویست از پیغمبری"_ لکه هر څوك چې پیغمبر نه شي جوړېدلے. همداسی هر څوك شاعر هم نه شي جوړېدلے بلکې "مُتَشاعر" جوړېدل لاهم څه ناڅه فني خبرتیا ته اړتیا لري. د نثري نظم "خودساخته او نام نهاد شاعر" ته خو متشاعر وئیل هم روائښت نه لري لکه "نقل کفر" چې "کفر نباشد". شاعري خپل حدود او قیود لري. د هغو پابندي که ګرانه ده، دا خو اسانه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې سړے دی "نثرنګار" جوړ شي حالانکې زما په خیال نثرنګار جوړېدل هم ښېخي ګران کار دے.

د عارف تبسم د دې مجموعې د غزل برخه هم د معنوي ارزښت او فکري بلوغت په حواله خپل خوند، رنګ، او اغېزه لري یا په نورو ټکو کښې د جدید غزل له شعار او معیار سره ښنګ وهي. لکه ښنګه چې ما له مخه لیکلی دي هغه یو بېدار، حساس او ژوندے شاعر دے. هغه شاعري یوه تفریحي مشغله نه بولي ځکه د غزل په بېتونو کښې هم د لوستونکو ذهني تربیه کوي. د هغوې مخ ته حقیقت او واقعیت په شعري پېرایه او موثره لهجه کښې وړاندې کول هغه خپله ادبي وظیفه او علمي فریضه ګڼي. هغه غواړي چې خپل فکر، احساس، جذبه او بصیرت تر خپلو قارئینو پورې ورسوي چې د هغوې دپاره د لطف اندوزي څخه زیات د هغوې په خیالاتو کښې بدلون، ویښوالے او ځلا راولي، دا څو اشعار ئې د مثال په ډول وړاندې کوم:

مور به په شپه هم لکه ورځ سپینه رڼا خوروؤ
تیارې که هر څو له سهاره سره لوبې کوي

څراغ را واخلو په تیارو کې په مزل پسې ځو
مور هره شپه لټون کوؤ، د لمر په پل پسې ځو

دا به ضرور د چا د جبر ښکار وي
ګنې دا خلګو تیارې څه کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ لاړښوونکي ټوله ورځ تر لمر چاپېره ګرځي
ځان ته رڼا را ټولوي، موږ په تیاره کې ساتي

چــا چـــې پـــر دوی بانـــدې تیـــارې راوســـتې
دوی لــــه هغــــه څخــــه رڼــــا غوښتلــــه

بیــا پــه ټــول وطــن تــورو تیــارو خولــه لګــولې ده
څــو خلګــو و ځــان تــه ځراغونــه خونــدي کــړی دي

زهٔ پــــه دې ســــپېره منظـــر عــــادت نــــه یــــم
دا څنګــــه ســــپرلے دے، ګــــلان نــــه لــــري

د یــوې کونــډې ماشــومان پــه ســپېڈو پورتــه شــولو
وائــي مورکــیٔ! مــوږ د اتــامو پــه تکــل پــسې ځــو

پـه دې پورتنیـو بېتونـو کښـې شـپه، سـحار، رڼـا، تیـاره، څـراغ، لمـر هغـه علامـات او اسـتعارات دي چـې د عـارف تبسم پـه شـاعرۍ کښـې ځـاې پـه ځـاې خـواره واره ښکـاری. دا محـض الفـاظ نـه دي. د هغـه د فکـر او پېغـام د ترسـیل، تفهـیم او تـشریح مرکـزي منـابع دي او د لوسـتونکو دپـاره زمونـږ د سـماجي ژونـد او سیاسـي حـالاتو د پـوهنې بنیـادي ذرائـع دي. کـه مونـږ پـه ځیـر ورتـه وګـورو نـو پـه دې لفظونـو کښـې زمونـږ د چاپېریـال انځـور لـه خپلـې صـحیح څهـرې او حقیقـي کـړو وړو سـره موجـود دے. بلکـې پـه دې شـعرونو کښـې د سیاسـت او سیاسـتمدارانو اصـل شـکل هـم محفـوظ دے چـې بېخـي بـدرنګ، قبـیح او مکـروه دے. لـه دې پـه پرتـه زمونـږ د هېـواد بـې رنګــه ســپېره منظــره او د خوارانــو د ژونــد ژواك د بدحالــۍ او د رزق د تحـصیل د کـړکیچن او خـوږمن صـورتِ حـال اظهـار هـم پـه بلیـغ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او فصیح تورو کښې مرقوم دے.

عارف تبسم ولې چې خپل چاپېرچل په برندو سترګو وینې ځکه هغه نه تېروځې، هغه "مداریان" ډېر ښه پېژني. د "نعرو" په ځاې "عمل" غواړي. ګټور او مثبت عمل، دا شعر ئې وګورئ :

ښوك د نعرو ليكلو حق نه لري
زهٔ خپل د پوال غېر سياسي ساتمه

که داسې نه ده نو بيا دا يو ښه طنزيه شعر دے او دا ځنې مراد دے چې په موجوده حالاتو کښې د سياسي شعور بغېر ژوند بې معنا دے. ځکه هيڅوك دا حق نه لري چې د قام له بېدارۍ او د وطن له ترقۍ ځخه لاتعلق پاته شي خو عارف تبسم چې د کوم رجحان او مزاج شاعر دے. زما په فکر هغه "غېر سياسي" کېدلے نه شي. البت هغه پخپل تندي هيڅ لېبل لګول نه خوښوي. هغه د چا غلط کار په لار نشي تللے. د چا "بهروپيې" تقليد نشي کولے. د چا قام خرڅونکی او وطن فروش پېروي نه شي زغملے. هغه خپل فکر، خپل نظر لري او د هغه مطابق د ژوند دپاره لاره ليکه تاکل خوښوي لکه په خپل دې شعر کښې چې وائي چې :

ځان ته رښا را ټولومه او اباد به وځم
مزاج د لمر لرم، د تورو تيارو بعد به وځم

عارف تبسم په انقلاب يقين لري او انقلاب هيڅکله د سترګو په رپ کښې نه راځي، هغه پخپله وخت راځي. البت په فکر کښې د مبارزې قوت او له ناموافق ماحول سره د ډغرې حوصله، په ارادو کښې استقلال او په زړهٔ کښې توده ولوله غواړي، يواځې دا نه بلکې يو له صبر او زغم ځخه ډك ناسترے

(c) ketabton.com: The Digital Library

انتظار هم، لکه په دې شعر کښې چې هغه پخپله وئیلی دي :

بــل بــه شــي د مینــی ځراغونــه، څــه هلاکــه ده؟
رونــه بــه شــي دغــه د ژونــد خونــه، څــه هلاکــه ده؟

تاسـو وکتـل چـې هغـه د اُمیـد تلقـین کـوي ولـی چـې پـه راتلـونکی بـدلون بانـدی غېـر متزلـزل یقـین لـري لاکـن هغـه پښـه پـه پښـې ایښـی، بـې غمـه نـه دےناست، لګیـا دے کـار کـوي، پرلـه پسـې زیـار باسـی، ذهنونه ویښوي، جذبې را پاروي او رجحان سازي کوي :

رښـا خــوره کــړم چــې هــر چیــری قدمونــه ږدمــه
و مــــخ تـــه ځمـــه او پـــه لاره ځراغونـــه ږدمــــه

ژونــــده! ســــتا غمونــــه پــــه خنــــدا وړمــــه
اوښکــــه اوښکــــه یمــــه خــــو څڅېــــږم نــــه

د ژونــد ، حــالاتــو او مــاحول ســره د هغــه ټینګــه فکــری وابســتګي پخپــل ځــاې، رښتیــا خبــره دا ده چــې پــه اوړو کښــی د مــالګی پــه مقــدار د هغــه د مینــی او ښکــلا پــه بــاب اشــعار هــم ډېــر خوربـلـت، نـوےتـوب او زړه راکښـون لـري، هغـه چـې لـه دې موضـوع سـره تـړلی کـوم اشـعار کښلـی دي، هغـه زیـاتره پـسندیده دي، زهٔ ئـې دلته صرف څلور نمونې ستاسو مخ ته ږدم:

ســتا د ســپین مــخ پــه ویــړ اســمان بانــدی خــواره واره شــي
ســـتوری دا ســـتا د ښائســـتې زنـــی لـــه خالـــه وزی

تــر څــو بــه ژونــد مــوږ تبــسمه! پــه لېمــو کښــی کــاوه
د اوښکــو څــاڅکی شــو، د پیغلــی پــه ګریــوان خــواره شــو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـــه بـــه درځـــم پـــه دغـــه لاړ ګرســـره
پـــرې بـــه ږدم ســـتا کلـــے او ښـــار ګرســـره

کـه څـه هـم ضـد دي يـو د بـل خـو تبـسمه! ګـوره
څـــومره پخـــه ده د ګـــلاب او د ازغـــي ملګرتيـــا

د جدت او انفراديت مرقع، دا درې مرصع شعرونه ئې د فني کمال او جمالياتي اظهار ښتی زياتی ښائستې او په زړهٔ پوری نمونې دي :

ځانګړتيـا نـه بـائېلم، خپـل ځـان لـه سـمندره ګـورم
ځکـــه خـــو واوره وجـــود زهٔ لـــه تـــاوده لمـــره ګـــورم

خپـــل د پوالونـــه هـــره شـــپه لـــه ځـــان ســـره ويـــده کـــړم
خـــداې خبـــر څـــوك ئـــې هـــر ســـهار د بـــل مكـــان ســـره ږدي

د تيـــارو بـــدي مـــی نـــوره پـــه وس نـــه ده
ننـــــواتی تـــــه مـــــی ور وړه څراغونـــــه

زهٔ د عـــارف تبـــسم ټولـــه شـــاعري نـــه ســـتايم، پـــه هغـــی کښـــی نيمګړتيـــاوی، خاميـــانی او کمزوريـــانی هـــم شـــته خـــو پـــه مجمـــوعي ډول ئـــې زهٔ د اســـقام او معائـــب پـــه ځـــاې شـــعري حـــسن او محاسِـــن تـــه زيـــات اهميـــت ورکـــوم، د مثـــال پـــه توګـــه ئـــې د لفـــظ د منفـــرد او جديـــد استعمال په ترڅ کښی دا يو شعر وګورئ چی :

مـــوږ چـــی ويـــشتلو همېـــشه دلتـــه پـــه سنـــګ ګلونـــه
ځکـــه پـــه دې هېـــواد کـــی نـــه کـــوي غورځنـــګ ګلونـــه

د "غورځنـــګ" تـــورے د "ټوکېـــدلو" پـــه معنـــا شـــايد چـــی پـــه اول ځـــل عـــارف تبـــسم کارولـــے دے، دا د هغـــه د هنـــر د ښکـــلا يـــو څـــرك دے. تفـــصيلي مطالعـــه ئـــې ډېـــر داســـی نکـــات پـــه تاســـو واضـــح کولـــے

(c) ketabton.com: The Digital Library

شـي. زۀ بـه خبـره پـه دې را لنـډه کـړم چـی د دې شـعري مجمـوعې سرسـري لوسـتنه بـه هـم تاسـو پـه دې اعتـراف مجبـور کـړي چـی د لـورالائـي زرخېـزه او نغمـه رېـزه خـاوره داسـی ګلونـه هـم را ټوکولـے شي چی خوشبوئي او رنـګ تـه بـه ئـې خوشبوئي او رنـګ هـم ګوتـه پـه غـاښ پاتـه شـي. د دغـه امکـان پـه رڼا کښـی ماتـه د سـتر مـاوزې تنګ خبره را ياده شوه هغه وئيلی وو چی :

"ګلونه و غوړېدلو ته پرېږدئ "

زۀ د دې قـــول د معنـــوي قـــدر و قيمـــت پـــه احتـــرام کښـــی مجموعـه تاسـو تـه سپارم او پـه دې هيلـه اجـازت غـواړم چی تاسـو بـه پخپله فېصله وکړئ چی دا ګل څنګه غوړېدلے دے؟

خاوری
سعيدکګو هر
کوټه
جمعه المبارك
۱۰ مارچ ۲۰۰۶ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عارف تبسم "د لمر پل"

د بـوري د ګلبن خوشـنوا بلبـل عـارف تبـسم د يـوه خـواږه ملګـري او زلمـي تخليـق كـار پـه حيث و ماتـه ښخـي تـر ډېـر جهـان را تېـر دے، زه لـه هغـه وختـه د ده پـه ژونـدي جذباتو، تلوسـو او پـه هغـه بـې خوبـه، خوبونـو بانـدي ډېـر ښـه خبـر يـم، چـي د انـساني نېكمرغيـو پـه هيلـه، د بـدمرغيو لمـن را ټولـول غـواړي، زه د ده د تخليقـي وژن د پراختيـا، صـباؤن او پـه ادب كـي د پـرمختګ د هلـو ځلـو شـاهد (ګـواه) هـم يـم.
دا غالبـاً د ۱۹۹۰ع كـال خبـره ده، چـي كلـه پـر مـا بانـدي د لغړخـولي عـارف تبـسم د شـاعرۍ راز منكـشف شـو او بيـا چـي مـا وليـد چـي د سـكول پـه دې كـم عمـره لوسـتونكي كـي د شـاعرۍ خـورا ښـه او خونـدور رنګونـه موجـود دي، نـو مـا د طالبعلمـۍ بـاوجود و دې تـه وهڅـاوه، چـي د پښتـو ادبـي ملګـرو پـر سټېـج بانـدي راسـي، دا وو چي لـه همـدې سټېـج څخـه يـې داسـي پـه زړه پـوري ابتـدا وكـړه، چـي د ژونـد پـه هـر پـړاو كـي ورسـره د ښـه شـاعر لاحقـه و تـړل شـوه، هـن تـر دې چـي د ادب پـرورۍ سـره سـره يـې پـه انګلـش لټرېچـر كـي د ماسـټر ډګـرۍ تـر لاسـه كـړه، هغـه ورځ ده او دا نـن ورځ ده چـي تبـسم د خپـل شـاعرانه منـصب پـه پرتـه د اُردو، پښتـو او انګرېـزي د يـو ښـه نثرنګـار پـه توګه هم په هر چا باندي خپل ځان و پېژندلو.
ولـي پـه دې مـابين كـې ډېـر ملګـري د نـام و نمـود او غـم روزګـار پـه تكـل كـي د ګمنامـۍ و كنـدو كپـرو تـه لاهـو شـو خـو عـارف تبـسم د ځـنې نامـساعدو حـالاتو بـاوجود هـم غـزل، نظـم او نثـر درې واړه د خپلـي لاري څـورے كـړو، سـره لـه دې چـي عـارف تبـسم پـه شـعورى ډول بانـدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر یوه حده پوري د مشاعرو د آه او واه له تاوده بازاره او د خپلي څېرې نمايي څخه ځان لېري ساتلو، حالانکه د يو ښه تخليق کار په اړه په دې ډګر کي د هغه د فعال رول لوبولو څه انکار نه شي کېدے.

په دې لړ کی د ادب د چوپړ دپاره تبسم خپل باطن او ظاهر د رياکارۍ او زنګ وهلي ورځي څخه يو مخ صفا ساتلي دي، دلته د اعتراف په توګه موږ د پښتو د درې مياشتنۍ مجلې " تماس" هغه ګڼي ورانـدي کولے شو، چي د افاديت له امله اوس هم ډېرو ليکوالو په خپل ريکارډ کي خوندي کړي دي. د دې مجلو په مرتبينو کی د عارف تبسم کارکردګی د وياړ وړ ده. همدغه رنګه د آي، ډي، ايس، پي له خوا څه هغه درانه تقريبات، چي په ډېرو حوالو يې له ادبه سره تړون لاژم دے، د عارف تبسم او ملګرو په زيارو سر ته رسېدلي دي او بيا په زياته د ګلوبلايزېشن او مورنۍ ژبو په موضوع باندې د ګنو ژبو ګڼ شمېر سکالران را غونډول او بيا د ښېخي مثبت فکر په حواله باندي د هغوی و مقالاتو ته کتابي بڼه ورکول د عارف يو بې سارے، ارزښتناکه او منفرد کار دے. په افغانستان کي د هوتکي دور د پښتو تاريخ "د خپلواکۍ لمرڅرك" اُردو ژباړه هم عارف تبسم تر سره کړه. همدغه ډول چي د اُردو د "عکس العمل" مجلې د اېډيټر په حيث هغه څومره ګټور مواد را يو ځای کړے دے هغه بس يوازی د ده برخه کېدے شي، په نورو ډېرو انګرېزی، اُردو او پښتو مجلو او ورځپاڼو کی د ده خوره واره مضامين او افکار د ده د زيارو عکاسي کوي.

خو د خپلو نظرياتو په اړه هغه وخت ورکي نوره توانائي پيدا شوه چي کله يې د ارتقا بام ته د رسېدلو خلګو، د ژوندانه د انحطاط پذير

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقـدار او استحـصالي اصـليت وليـدو، ځکـه خـو چـي مونـږ د هغـه د يـورپ پـه سـفر کـی و ليکـل شـوو نظمونـو تـه پاملرنـه وکـړو نـو د هغـه تجربـات او مـشاهده لـه مونـږه لانـور لتهـون غـواړي، خـو پيـل بـه پـه دې وکـړو چـي کلـه مـوږ د بـوري د دغـه مينـه وال شـاعر و شـاعرۍ تـه متوجـه سـو، نـو هغـه کـه يـوې خواتـه د بـوري د دې لرغـونی اقـدار لرونکـی خاوري او غرونو سره د خپلی مينی او خپلوۍ اظهار په دا ډول کوی :

خپلـــــوی او مينـــــه مـــــی فطـــــرت ځکـــــه ده
پـــــه خپلـــــه وينـــــه کـــــی بـــــورے پالمـــــه
مځکـــه دی هـــر وخـــت د اظهـــار نـــوی ګلونـــه کـــوی
څنګـــه هـــوا دی ده کوهـــاره غـــزل نـــوې لـــيکم
بيـــا دی لمبـــه را پورتـــه شـــوه د بوريـــوالی مينـــی
راغلـــے يمـــه ســـتا تـــر ښـــاره غـــزل نـــوې لـــيکم

نـو بلـي خواتـه د جماليـاتي اقـدارو لـه پـالني سـوا هـم جذبـه، هيئـت، اسلوب، مـشاهده او د ژبـي بـشپړتيا د ده پـه شـاعري کـي لـه ورايـه ځرګنـده ده، کـه څـه هـم لـه دغـه کيفيتـه سـره د ژوندانـه داخلـي او خـارجي احـساسات پـه فنـي او فکـري معنويـت سـره د لفظونـو پـه پـساله بانـدي د پـسوللو متقاضـي دي، خـو تبسم لـه دغـي تقاضـا سـره د شـاعرۍ و سـماجي عمـل تـه هـم د سـماجي عـلا ئقـو پـه اړونـد بانـدې د حُـسن، ريښتينـوالي او صـداقت صـوت و آهـنګ ور پـه برخـه کـړے دے، چي له دې لاندیني شعرونو څه يې ښه اندازه کولے شو :

تـا چـي بـه شـپه ورځ لـه هـر چـا څخـه پـه پټـه ګنـډل
زمـــا د نـــوم هغـــه تارونـــه لـــه دســـماله وزی
مـــوږ د ښکـــلا پـــه کاروبـــار کـــي رعايـــت نـــه کـــوو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستړګي په پور کي نيسو، زړونه په تاوان ګرځوو
ته ما کړه اوښکه، له بانه مې پر بارخو را توی کړه
زه څو لمحې دا ستا پر ښکلې اننګې تېروم

ګونګې وريځې ته د ګل دپاره ژبه ورکړو
پر مځکه باندې په مثال بيا د باران خواره شو

کوفی ښائست په نوم د مينې ځکلولي دي ډېر
حُسيني زړونه نور باور زياته په دوی نه لري

تر تا به هم د تبسم فکر در ورسيږي
نظر اوچت لري، لاسونه که څه لوی نه لري

لکه څنګه چي هر انسان د ژوندانه تېرولو په حقله يو نقطه نظر لري، دغه رنګه به تبسم يقينًا خپل يو نظر لري، خو هغه خپل دا نظر پر خپلو لوستونکو يا اورېدونکو باندي نه مسلط کوي، کېدے شي چي هغه د اينګلز له دې فکره سره متفق وي، چي د ليکونکي اراده چي څومره قدر پټه وي، نو د فني تخليقاتو دپاره هم هومره غوره ده، له دې څخه د فن د کربه توب او د کنايااتي اسلوب د اهميت اندازه کېدے شي، هغه د دې دپاره چي فن د بېلو بېلو سياسي شعارونو او د خطابت له عيبونو څخه صفا و ساتل شي، ځکه چي ادب او شاعری، پخپله خو مقصد نه وي بلکه د مقاصدو د تکميل ذريعه ګڼل کېږي، ولي چي چرته دغه ذريعه په کار راوستل کيږي نو د دې دپاره ښکلې، خوږه او داسي ښائسته جامه په کار ده، چي د تخليق

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوند لاسېوا کړي، د ځينې نقادانو دا رول "چې فن په يو مخصوص چوکاټ کي را تاو کړي"، ځکه د منلو وړ نه دی، چې د ادب فني خامياني او جمالياتي اقدار يې يو مخ هېر کړي وي، ولي عارف تبسم دا هر څه په خپل نظر کي ساتي او بيا و مخ ته د يو مقصد اېښودلو باوجود هم د اظهار پېرايه ډېره درنه ايږدي :

لا هغسي دی ويران له ډېره وخته
ودان نه شو دا مکان له ډېره وخته
دغه څرنګه دُنيا ده نه پوهېږم
پکي نه ښکاري انسان له ډېره وخته

راځئ په خپله و منزل ته خپله لار و ټاکو
خبر به ورکه شي، که ولاړه تر ملکه پوری

د تبسم د اظهار په دغه خوږه پېرايه کی سماجی ردعمل، ضرب المثل او د پرمختګ پيغام خو يقيناً شته، مګر په داسي قرينه سره يې خبره کړې ده چي د هر چا د زړه آواز ګرځي. دا ويل به بې ځايه نه وي چي تبسم د ابلاغ برابره تله ساتلې ده، نه يې چرته د ابهام پيدا کول زيار او کوشش کړی دی او نه يې څه غيرمانوس تراکيب په کار راوستلي دي فني خوږلت، ريښتينوالی او د حالاتو و ترخې تجزيې ته يې په ښه پښتنه لهجه کي ځای ورکړی دی، چي د قدامت او جديديت تر څنګ ورسره د تېر وخت تجربات او د اوسنيو حالاتو مشاهدات او د راتلونکی سباؤن خوند رنګ يو ځای کړل شوی دی. په دې رنګ کي نه خو هغه د روايتي ژړا، بېلتون، هجران او در په دری نارې وهی او نه د خپل مسلك څخه سرغړونه کوي. د حالاتو په تورتم کی هم د خپل مرام په هڅه دی او وايي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیله مو بیا هم له ږنا نه خېژي
پای د دې تیارې که امکان نه لري
اوسي په کیږدۍ کې مجبوري يې ده
چرته به ځي څوك چې مکان نه لري

څراغ را واخلو په تیارو کې په مزل پسې ځو
مونږ هره شپه لټون کوو د لمر په پل پسې ځو
ځمونږ لاربښوونکو زموږ د زیارو قدر نه دے کړے
ځکه خو خپل کاروان پرېږدو او مونږ په بل پسې ځو

هر څو که خندونه وي په لاره کې
زه خو اباسین یمه درېږم نهٔ
حق مې هم خوري په غریبې مې هم ملنډې وهي
ځکه په سر مې له دیناره سره لوبې کوي
ما خو له هر چا سره مینه او اخلاص کړے دے
خلک مې څله له دستاره سره لوبې کوي
له مرګه نه وېرېږي کړي د حق خبره په جار
تبسم ځکه خو له داره سره لوبې کوي

د تبسم په شاعرۍ کې د اضدادو تمثيلي اشکال کله په يوه رنګ او کله په بل رنګ کې ليدل کيږي، لکه څنګه چې د اضدادو په اساس د کائيناتو بنسټ دوام مونـدلے دے، هم دغه رنګه په شاعري کې دغه استعمال په نزاکت سره و شاعري ته د فکر په حواله ځلا بخښي. تبسم و دغه اضدادو ته د خپل دور په هنداره کې ګوري، کله د حالاتو تجزيه کوي کله و انسانانو ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپلوۍ پیغام ورکوي او کله ورباندې د طنز غشي اوروي :

ځــــه عجــــب ســــخیان خلــــګ مــــې ولیــــدو
مــــرګ چــــې یــــې وېــــشلو د ژونــــدون پــــه نــــوم

چــې یــې کــړو لېــرې مــوږ لــه خپلــو پــه فتــوو د کفــر
اوس هغــه خلــګ بــاچهي لــه خپــل ایمــان سـره ږدي

کــه ځــه هــم ضــد دي یــو د بــل خــو تبــسمه! ګــوره
ځــــومره پخــــه ده د ګــــلاب او د ازغــــي ملګرتیــــا

مــــا رڼــــا کــــړلې ده پــــه زړونــــو کــــې
زه اوس لــــه تیــــارو څخــــه وېرېــــږم نــــهٔ

د بخـت، نـصیب او قـسمت سلـسله پـه شـاعري کـې د هـر شـاعر و مـخ تـه لـه ابتـدا څخـه د غوړېـدلي کتـاب پـه شـان پرتـه ده خـو تبـسم د روایت و دغه منزل ته په جلا لاره تګ کوي او وايي:

هــسې خــو دے ټینــګ تــړون د مینــې زمــا او ســتا تــر میــان
خــدای خبــر چــې یــو بــه او کــه نــه؟ مونــږ د یــو بــل نــصیب
اې غوټــۍ غوړېــږه مــهٔ، د مینــې ســپرلے خــور نــه دے
دلتــه دے لــه خــاورو ســره خــاوري د هــر ګــل نــصیب
مــا تــولي لیکــې د قــسمت پخپلــه ورانــې کــړلې
اوس بــه پــر خپــل بــې وزلــه زړه خــالي لاســونه ږدمــه

لکـه مـا چـې وړانـدې اشـارتًا وویـل چـې شـاعري د خیـال او فکـر پـه کـالبوت کـې یـو سـماجي عمـل هـم وي، پـه همدغـه اړه چـې کلـه د بـوري دا زرغونـه او سمـسوره سـیمه د یـو اوږدې ډوکلـۍ پـه ناتـار تـاراج سـوه، د مېـوه دارو درختـو ځنګلونـه پـه وچـه صـحرا بـدل شـو، د ډېـرو درنـو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

بډایه کورونو څراغونه د نیستۍ په اوبو له بلېدو ووتو، نو د ویرانۍ په دغه منظر کې د عارف تبسم د احساساتو څرېکي داسې پورته شوې، چې ډوکال یې د ډوکال او علامت په طور په کار راوستلو :

سینه د مځکې وچه شوله اوس په چیغو وایي
زما وجود به خدایه! کله له ډوکاله وزي

اوس به و تاته څه سندري د سپرلي اووایم
زه خو اغزي لانه لرم په دې ډوکال خبر دے

خود به سپېره کېږي باران نه لري
زموږ بې وزله مځکه اسمان نه لري

یوه خبره چې زه یې د خپلو ملګرو په تخلیقاتو کې بیا بیا وینم، هغه د پښتنو د بدقسمته وطن هغه تاریخي ارزښت دے چې د هغه له جهته استعماري او استثماري قوتونو صرف د دوی له سرونو، عزتونو او ملي وحدته سره لوبې کړې دي بلکه د افغانستان د شل کلن جنګ په اساس چې د دوی د باغونو او رغونو مځکه د خپلو او پردو له لاسه د سرو وینو په باران اباده شوه نو د دغه دردناکو پښتنو درد د هر پښتانه لیکوال په تخلیق کې د خپل فکر مطابق غزونې وکړې. د عارف تبسم په کلام کې دغه درد خو شته چې شته، ولې هغه د خپل ملي درد د دوا د حصول دپاره کنایتًا د نکلونو د هغه شهزادۍ مثال وړاندې کوي، چې د ګټلو دپاره یې د شرط نه پوره کوونکو سر غوڅول وو، ځکه خو وایي :

شرط تر شهزادۍ د رسېدو تبسم وانه ري
زموږ د باچا لور نور هم سرونه خوندي کړي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو تر شرط وړاندې کولو نه اګاهو، هغه د بارودو په اساس د سرو وينو د باران هغه منظر وړاندې کوي، چې له دې سرې مځکې به شايد د وينو ګلان را و ټوکيږي :

پېل د سپرلي چې په دې ښار کې په سرو وينووشو
سرې به يوائې و ټوکيږي د سره رنګ ګلونه
ډېر بارودونه زمونږ پر مځکه باندې و اورېدو
ځکه اخته دي له يو بل سره په جنګ ګلونه

وېې کرلو بارودونه زمونږ پر مځکه باندې
خدايه کوم فصل به د سرو وينو له نمه وزي

سوځي په کشمير او فلسطين زړونه
وير به لاتر ځو مونږ پر کابل کوو

د دغه شهزادۍ د خپلولو د شرط پوره کېده د تبسم په خيال په يووالي کې دې، ځکه خو په جار وايي :

راشئ چې يو کړو ځله دا خواره واره وګړي
د يو کېدو شرط دې تړلې له کاروانه سره

د سياسي پېچ و تاب په دې اخ و ډب کې تبسم هر يرغلګر، داړه مار هغه که د هري نظريې وي نه صرف مخالفت کوي بلکه د هغوی په حواله طنزاً وايي :

د هوا چې په خلوص چا يقين وکړو
هم د هغه ځراغونه يې ټول مړه کړو
تاته په کار دې د ظالم مخ نيوې
ته د دښمن ستاينه ځله کوې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

چــــا چـــي پـــر دوی بانــــدي تيــــارې راوســـتې
دوی لـــــه هغـــــه ځخــــه رښــــا غوښتلـــــه

خـــو لـــه دې ســـره ســـره تبـــسم د خپـــل دور ســـماجي، سياســـي حـالات او تقاضــې او چـاري د خپـل تخليقـي عمـل پـه تـار بانـدي پـه عجوبه انداز سره داسي پيېي :

عـــدل، انـــصاف حـــق او قـــانون دي تـــش لفظونـــه پاتـــه
پـــه غټـــو غټـــو کتـــابونو بـــاور نـــه دےپـــه کـــار
مخلـص، بـې بـاك، نـډر، بـې لـوث او د وطـن خـدمتګار
د هـــر دېـــوال پـــه دې ليکونـــو بـــاور نـــه دےپـــه کـــار

اوس بـه د تبـسم و هغـه فکـر تـه پاملرنـه وکـړو د کـوم پـه بنيـاد چـي هغـه د نـړۍ د مترقـي هېوادونـو د ظلـم و سـتم او د سـرمايه دارانـه نظـام و هغـه اړخونـــو تـــه ګـــوري چـــي د دوی استحـــصالي اداري او ملتـــي نېـــشنل کمپنيـاني، کـه و ترقـي پـذير هېوادونـو تـه يـو څـه پـه يـوه لاس ورکـوي نـو پـه دا بـل لاس يـې لـه سـود در سـوده سـره بيرتـه تـرې اخلـي او و چاتـه پـر خپلـو وسـايلو بانـدي د قـدرت پيـدا کولـو د ټيکنـالوجی د کتلـو موقعـه لاهـم نـه ورکـوي او بيـا د ځنـې تـشکيل کـړل سـوو ادارو لـه خـوا پـه ګـران بهـا Five Star هوټلونـــو کـــي پـــه ســـيمينارونو، ورکـــشاپس او مـــذاکرو بانـــدي د کړکېچنـو مـسايلو د حـل دپـاره يـو څـو تقريرونـه او د بـې انتهـا دولـت خرڅونـه او بـس ځلـه روانېـدل، پـه دې لـړ کـي د عـارف تبـسم موضـوعاتي نظمونـه د اجتمـاعي شـعور او د عـصري آګهـي عـلاوه د تنقيـد د بـصيرت آئينـه دار دي. "ملګـري ملتونـه"، پـه اټلـی کـي د څـه مـوده تېرولـو پـس يـو نظميـه تـاثر او داسـی نـور ډېـر نظمونـه دي چـي پـه هغـه کـي د خپـل دور ترجمـاني پـه ډېره ښـه توګـه سوې ده، خـو لکـه چي مـا وړانـدې ذکـر کـړےوو چـي عـارف تبـسم د ګلوبلايزېـشن د مغربـي تهـذيب او نـشوونما د ودي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

امکاناتو په حقله یو درست کتاب مرتب کړےدے. یقینًا چی سائنسی ترقۍ و دُنیا ته وده ورکړه، خصوصًا د انټرنیټ نظام خو د دُنیا ټولی "ولکې" یو له بله سره منسلك کړې لاکن د دې تر شا عالمي مالیاتی اداري او د ډبلیو، ټي، او او دا عالمی ساهوکاران که یوې خواله د ګلوبلایزېشن او عالمي تجارتي تنظیمونو په اړه د قامي زیارمنو سرحدونه را ټولول غواړي نو بلي خواته به ترقي پذیر ممالك څه ډول د ترقي یافته هېوادونو د کثیر القومي کمپنیو ته خپل دا مانده مارکېټ هم له لاسه ورکوي او د نورو و محتاجي ته به اړ کیږي، چي نور خو نور، دلته به اکثره خلګ ژبه لاهم له لاسه ورکړي ځکه خو تبسم "و یورپ ته یوه وینا"، "یوولسم ستمبر په یورپ کي" او "قدر مشترك" غوندی نظمونه لیکی. عارف تبسم دلته یو بل نظم "ګلیډیټر" تر عنوان لاندي وړاندي کړےدے. په دې نظم کي د تاریخ و هغه توره ورځ او دور ته اشاره سوې ده چي باچهانو به ځني مریان د پهلوانانو په تورو او چړو باندی یو د بل مقابله کوله، چا چي به برےوموندو هغه به ګلیډیټر ګڼل کېدو، د دغه Coloseum اثار اوس هم په روم او مراکش کی لاموجود دي :

بس د یوه اعزاز ګټلو په نیت
د څه دولت را غونډولو په نیت
د خپل طاقت ښکاره کولو په نیت
د باچهانو سات تیري دپاره
د څو آقاوو د هوس له وجي
څومره مریانو دلته سر و بایلو
څومره سرې ویني دلته خاوري سولې
څومره خوبونو دلته سا ورکړله

د عارف تبسم د شاعرۍ په حواله دغه څو کرښي ما په دې نیت ولیکلې، چي لیکوال او لوستونکي د ده د شاعرۍ و بین السطور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته په خپل نظر وګوري، او خپله رایه په خپله جوړه کړي، زما دپاره که څه هم د ګرد کلام احاطه څه ګران کار دے، خو دا څه اشعار مي ولوستلو او د هغه په اساس مې ځانله لاز جوړه کړه، زه دا دعوه نه لرم، چي تر ټولو ښه او تر ټولو کم شاعر دے او نه دا دعوه لرم چي د ده په کلام کي به یو مخ فني معایب ګرسره وي نه، د ځنو تشبیهاتو، استعاراتو او قافیو پرله پسې تکرار، یا یوه نیمه فني خامی شاید بله هم وی ، البته دومره قدر ضرور وایم، چي عارف تبسم د خپل وخت یو ژوندے شاعر دےد هغه شاعري د روان ژوند ، تولنیزو حالاتو او انساني تمدن په حقله د افاقیت نمونه ګڼلے شو، دا په دې چي د پوهانو په خیال هغه ادب د افاقیت د علمبرداری جوګه ګرځېدے شي په کوم ادب کی چي د ملي او بین المللي حالاتو په تناظر کی د فني او جمالیاتي اقدارو په تړون جدید مسایل او موضوعات را نغښتل سوي وي، همدغه کار په خپل کلام کي عارف تبسم تر سره رسولے دے بلکه هغه د یو طناز په انداز "د لمر پل" د علامت په اړه د څراغ په رڼا کي غواړي او همدغه يې خواري او کار دے، په کار دے چي مونږ او تاسو ټول "د لمر پل" و رڼا ته ځان ور و رسوو او ويې ګورو.

په درناوي
سید خیر محمد عارف
سول هسپتال محله لورالایی
۱۲ مئ ۲۰۰۵ ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپلې شاعرۍ په اړه څو خبرې

زه شاعري ځله کوم؟ دا یو ډېر ګران سوال دی. که څه هم کله کله زه پر دې باندې ډېر غور کوم خو څه باقاعده نتیجې ته نه رسېږم، البت دومره پوهېدلی یم چې شاعري څنګه پکار ده ځکه خو هرې خارجي واقعې ته زه د خپلې داخلي جذبې له لارې ګورم او چې څه لیکم له هغه څخه شعرونه جوړېږي. ګوا خوښ مې دا وي چې له مقصدیت څخه ډکه شاعري وکړم، داسې شاعري چې له انساني ژوند، مسئلو او حالاتو سره سمون وخوري او د مځکنې حقیقتونو اظهار وکړي. په دې کې زه څومره بریالی سوی یم په دې اړه نه خو څه دعوه لرم او نه څه فیصلې ته رسېږم بلکه دا حق و خپلو لوستونکو ته پرېږدم، خو دومره ضرور وایم چې ما په کوم دور کې شاعري پیل کړې ده او یا یې اوس هم کوم دا دور ته که څه هم د مادي ترقۍ معراج وئیل کیږي خو ما د دې ترقۍ هراړخیز اثرات محسوس کړي، لیدلي او کتلي دي چې په زیاتره حواله د انساني نابرابرۍ، ټولنیزې نا انصافۍ، طبقاتي جبر او په غربت کې په تېزۍ سره له زیاتوب سره تړلي دي. ما د سوویت یونین شکست ور یخت، د سوړ جنګ خاتمه، د نوي نړیوال آرډر ابتدا، د تهذیبونو تر میان د مصنوعي جنګ پیدا کولو هڅې، د ګلوبلائزېشن منفي اغېزنې، ځان وژنې بریدونه او نور داسې ډېر حالات او واقعات د خپل شعري سفر په دوران

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـي لیـدلي دي. او د دې پـه نتیجـه کـي مـي پـه نـړۍ بانـدي پـه نـوي شـکل کـي د کنټـرول تـر لاسـه کولـو هلـي ځلـي لیـدلي دي. زمـا دننـه شـاعر پـر دې حـالاتو او واقعـاتو چـپ نـه دے پاتـه سـوے ځکـه د دې حـالاتو او واقعـاتو خـلاف زمـا انـساني احتجـاج پـه یـو نـوي شعري رنـګ کـي ځـای پـه ځـای زمـا پـه شـاعري کـي موجـود دے، خـو البـت د دې هـر څـه بـاوجود چېـري هـم زمـا اظهـار د یاسـیت، مایوسـي او نااُمیـدي ښـه نـه ده خپلـه کـړې بلکـه هـر وخـت ئـې د یـو نـوي اُمیـد لټـون کـړے دے او دا ځکـه چـی زه د انـسان پـه جبلـي او فطـري صـلاحیتونو او حقیقتونـو پـوخ یقـین لـرم. زه دا ایمـان لـرم چـي الله تعـالی پـه هـر انـسان کـي د نېکـۍ، ښېګـړي او آزادۍ مـاده ایښـې ده. نـن کـه انـسان د شـر، بـدۍ او ظلـم پـه لار روان دے پـر هغـه بانـدي د ټـولنیز تنـاظر اثـرات پراتـه دی، چـی لـه هغـه څخـه د را وتلـو او پـر خپلـو جبلـي صـلاحیتونو بانـدي یقـین پیـدا کولـو ضـرورت دے او دا ضـرورت هغـه وخـت پـوره کېـدلے سـی چـی پـر دې جبلـي حقیقتونـو بانـدي زمـوږ یقـین وي او د دې د بېرتـه را بېـدارولو یـو اُمیـد وي، ځکـه چـي زه خپلـي شـاعري تـه ګـورم نـو ماتـه دا اُمیـد ځـای پـه ځـای ښکـاره کېږي. هـم د دې دپـاره خـو مـا "د لمـر پـل" را اخـستے دے او پـه دې لټـون یـم چـی پـر انـسانی ژونـد بانـدی د دې خـورو تیـارو پـای چېري دے او سهار چېري را خېژي؟

پـه "د لمـر پـل" کـي زه لـه خپـل ټـول شـعري حقیقـت سـره موجـود یـم. څـه چـي زمـا شـاعري وائـی هـم هغـه زه یـم او زه چـي څـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یم هغه زما شاعري وائی. زما دننه موجود شعري صلاحیت، زما د سوچ، شخصیت او نورو صلاحیتونو روزنه کړې ده. خو دا هم یو حقیقت دے چې زما شعري صلاحیت هغه وخت نور هم را بېداره سو چې کله په سیاسي توګه د خپلی طالب علمی په دور کې ما منده ترنده کوله او د خپلې شعوري ناپختګۍ باوجود مې د حق آواز پورته کولو، له جماعتي سیاست څخه د لېري کېدو پس د ادبي ملګرو قربت او په ټولنیز حواله د خلګو د خدمت جذبې زما شاعري په ابتدا کی و روزله. او زما و خیالاتو ته یې وسعت ورکړو خو هغه وخت د څه وجوهاتو له کبله زه له ادبي دنیا څخه څه لېري هم سوم ځکه به لوستونکي "د لمر پل" کې زما د ابتدائي دور ډېر کم کلام ووینې، بلکه په میان کی څه اووه کاله خو زما شاعري د نشت برابره ده. که دا ووایم چې څه اووه کاله ما له سره شاعري نه ده کړې نو به غلط نه وي. "د لمر پل" کې زما زیاتره شاعری د سن ۱۹۹۹ء پس تخلیق سوې ده. د دې وجه شاید داده چې په دې دور کې زه له یو داسي اداري (اي ډي ایس پي) سره منسلك سوم چې هغه د نړیوال حالاتو او واقعاتو په اړه زما دننه موجود ګرځجن تصویرونه صفا کړو. چې هغه زما د شعري صلاحیت د بېرته را برسېره کولو پیلامه وګرځېدو. په دې اداره کی ماته دا موقع په لاس راغله چې زه نه یوائی نړیوال حقیقتونه و سنجوم بلکه و نورو ته یې هم بیان کړم. که څه هم د دې تراخو نړیوال حقیقتونو د را برسېره کولو دپاره ما د نثر لاره خپله کړه خو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعوري او لاشعوري توګه هغه حقیقتونه زما د شاعري برخه هم وګرځېدو، ځکه کېدے سي چي لوستونکي زما په شاعري کي هغه تراکیب، خیالات، انداز او بیان نه ویني چي په روایتي توګه د هغه بغېر شاعري، شاعري نه ګڼل کېږی ولي چي د حُسن و عشق بیان، د لب و رخسار تکرار، د وصل او هجر کیفیت، د زلفو او سترګو ستائینه، د مے او جام خوندونه او نور ډېر داسي تراکیب او له دې سره تړلي خیالات زما په شاعري کي یا خو سته نه او یا بیا په اوړو کي د مالګي برابر دي. د دې په پرته زما په شاعري کي د مینی او خپلوي لټون، د لمر رڼا او د سهار تکل، د تیارو غندنه، د تاریخ بدبختي، د انسانانو حقیقت، له خپلو روایاتو سره ټینګ تړون، له خپلي خاوری او مځکي سره کلك تعلق او یو نوے اُمید په وار وار ذکر سوے دے او هم دا زما د شاعري حقیقت دے.

نن چي زه خپله شاعري "د لمر پل" په بڼه کي و پښتو مئینو ته وړاندي کوم نو دننه دننه ډېره خوشحالي هم محسوسوم. نن هم زه هغومره خوشحالي محسوسوم لکه څومره خوشحالي چی ما په یو یو شعر لیکلو کي محسوسه کړې ده، ځکه زه دا ټوله خوشحالي له خپلو لوستونکو سره شریکوم. هم دا زما دپاره لویه خبره ده چي د شاعري له لاري زما خیالات و لوستونکو ته و رسېږي. اوس له دې خیالاتو سره اتفاق او اختلاف، د دې ستائینه او غندنه زه د هر لوستونکي حق ګڼم، لکه څنګه چي دا خیالات، خپله تجزیه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

فکــر شــعر کــول زمــا حــق دے هــم دغــسي لــه دې ســره اتفــاق او اخـــتلاف د هـــر لوســـتونکي حـــق دےاو زه بـــه د لوســـتونکو و دې حق ته هر کله په ورين تندی هرکلے وايم.

تــر دې لــه مخــه چــې زه "د لمــر پــل" او لوســتونکو لــه ميانــه ووزم، غـــوارم چـــې د هغـــو مـــشرانو، دوســـتانو او ملګـــرو مننـــه وکـرم چـې د چـا پـه مرسـتی نـن "د لمـر پـل" تـر تاسـو در رسـي. تـر ټولــو لــه مخــه زه د خپلــو مــشرانو اســتادانو، وروڼــو او دوســتانو ســعيدګوهر او ســيد خېرمحمــد عــارف د زړه لــه کــومي مننــه کــوم چـی دوی نـه يـواځی زمـا پـر اولنـي شـعري زيـار بانـدی ليکـل وکـړو بلکـه پـه ډېـرو فکـري او فنـي حوالـو يـې زمـا لارښوونـه وکـړه. هـم د دې دواړو مــشرانو پــه ګټــورو مــشورو "د لمــر پــل" ترتيــب ســو. زه د تمثيــل حفــصه (چــې د ســعيدګوهر لــور ده) ډېــره زياتــه مننــه کــوم چــا چــې د خپــل تخليقــي صــلاحيت لــه لاري پــه ډېــره مينــه د دې مجمـــوعې ټائټـــل را جـــوړ کـــړو. د ليـــك دود د ســـموني پـــه اړه د خليــــل بــــاور او د ســــريزو د کمپــــوزنګ او ډيــــزائننګ پــــه اړه د بــارکوال مياخېــل ډېــر مــشکور يــم. لــه دې ســره ســره زه د ډاکټــر قــراة العــين بختيــاري او خپــل ډېــر خــوږ دوســت او فکــري اُســتاد واصــف رضــوی هــم پــه وار وار مننــه کــوم د چــا پــه جــوړ کــړي ګنجــائش آئــي ډي ايــس پــی کــي زمــا فکــري روزنــه وســوه. زۀ وخپلــو ملګــرورازق فهيم،ارســلاخان کــاکړ اوســلطان زخپېــل تــه هـم تـشکروايم چـې هروخـت يـې زمـا حوصـله افزائـي کـړې ده . زه د خپــل پــلار حــاجي شېرافــضل هــم مننــه کــوم چــې نــه يــواځي هغــه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـه راتلـونکي اخبـارونو او رسـالو پـه مـا کـي د لوسـتلو او ليکلـو شـوق او دلچـسپي پيـدا کـړه بلکـه هغـه کلـه هـم د يـو روايتـي پـلار رنګـه زمـا او زمـا د شـاعري تـر ميـان د دېـوال درولـو هڅـه نـه ده کـړې. پـه آخـر کـي زه د خپلـو ټولـو ادبـي ملګـرو، دوسـتانو او مـشرانو مننـه کـوم لـه چـا چـي مـا ډېـر څـه زده کـړي دي او پـه خپلـه شاعري او ژوند کي مي په کار راوستلي دي.

زه هيلـه لـرم چـی لوسـتونکي بـه پـه ډېـر غـور "د لمـر پـل" ولـولي او پـه راتلـونکي وخـت کـي بـه زمـا رهنمـائي وکـړي. خـدای دي و مـوږ ټولـو تـه لـه خپلـي خـوږې ژبـي پښتـو سـره د مينـی او خدمت جذبه راکړي. آمين

عارف تبسم
بورے، لورالائي
۱۹ مارچ ۲۰۰٦

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

نـن پـه حـق چـي زۀ پوهېـږم محمـده!
سـتا پـه نـوم پېژنـدل کېـږم محمـده!

مـا د مينـي هـر سبق لـه تـا زده کـړے
تـر دښـمن هـم زۀ جـارېږم محمـده!

ستا په لار که پټي سترګي زۀ روان يم
تـر منزلـه بـه رسـېږم محمـده!

سـتا پـه ذکرسره نـور، راباندي اوري
پـه تيـارو کـي نـۀ ورکېـږم محمـده!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاله رویه دهرچاپه غم شریک یم
د هر چا په غم دړدېږم محمده!

ستا نسبت تل حوصله راکوي ماته
زۀ له هیچا، نۀ وېرېږم محمده!

تردې زیاته خوش بختي به نوره څه وي
ستا په نوم نن هم یادېږم محمده!

کوټه
۱۸، اکتوبر ۲۰۰۴ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

په خپل خزان ژوند کي سپرلی پالمه
ګل یم له ځان سره ازغي پالمه

ستا په غم زۀ په ځان کي ود ړد بېږم
خپله سینه کي ستاز ړګي پالمه

هر وخت له ما سره په جنګ اخته وي
په ځان کي څه رنګه سړي پالمه

خپلوی او مینه مي فطرت ځکه ده
په خپله وینه کي بوري* پالمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهٔ بدلومه د بابا قدرونه
خپله دري، خپل نغرے پالمه

چیري به بیاد حق اذان پورته کړي
په زړهٔ کې تل بلال ژوندے پالمه

پر شوندو باندي تبسم نه لرم
بې تا ژوندون لکه نیمے پالمه

کوټه
۰٤،جنوري ۲۰۰٤ء

* بورے = لورالائي

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

خاوره د سرو وینو له رنګه ګورم
دا خپله مځکه زۀ له جنګه ګورم

ترنغمه باره بړغ و تلے نه یم
ځان دي د شنوبنګړو له شرنګه ګورم

تندے په خاورو لګومه ځکه
دا خپل سپیڅلے زړۀ له زنګه ګورم

یم په رڼا باندي مین پخپله
څه به له اوره تا، پتنګه! ګورم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زۀ چي مين په کاڼو نه ولمه
د غالب رنګه سر له سنګه ګورم

زما تبسم ورک په ښائست پسي شو
اوس به يې چيري ستا له څنګه ګورم

کوټه
۱۶، جولائي ۲۰۰۱ء

دوه شعرونه

عشق به دي عارفه له ژوندي قطاره وباسي
تا به د غالب رنګه له هره کاره وباسي

يو واري بس يو واري خپل ځان راټولول غواړم
خبر دے که مي بيا خلک دا ستا له ښاره وباسي

بورے - مارچ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

څه خلک بیا د مرګ له کاره سره لوبې کوي
د خپل لستوني له ښاماره سره لوبې کوي

مور په ښکاره لګیا یو مینه او خپلوی خورؤو
څوک پټ لګیا دي، زموږ له ښاره سره لوبې کوي

موږ به په شپه هم لکه ورځ، سپینه رڼا خوَروو
تیارې که هرڅو له سهاره سره لوبې کوي

ما خوله هرچا سره مینه او اخلاص کړې دے
خلک مې ولې له دستاره سره لوبې کوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

حق مي هم خوري، په غريبي مي هم ملَنده‌ي وهي
ځکــه پــه ســر مــي لــه دينــا ره ســره لــوبي کــوي

خپل لارښوونکي موکاروان مخ ته په لارنه پرېږدي
زموږلــه خواريو ،زموږلــه زيــا ره ســره لــوبي کــوي

لــه مرګــه نــه وېرېږي، کــړي دحــق خبــره پــه جــار
تبـــسم ځکـــه خـــو لـــه دا ره ســـره لـــوبي کـــوي

کوټه
۰۷،مارچ ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

مـه ځـه نـور پـه دغـه لاره، سـتړې کېـږې
زماخبرومنــــه يـــاره! ســــتړې کېـــږې

ويـدۀ خلـک ويـښول ستا پـه وس نـه دي
کښېنه ګرانـه! پـه کـراره، ستړې کېـږې

په خپل کلي کي بـه ښـۀ پـه سکون اوسې
غواړې څه له پرېدي ښاره، ستړې کېږې

پـه ځـان جبروکـړه ،اوسـه پـه تيـارو کـي
دېـر مـزل شـتـه تـر سـهاره ،سـتړې کېـږې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا په خلۀ مو ، دا سفر وو ،قبول کړے
تـۀ پـر لاره وار بـې واره سـتړے کېـږې

زۀ خوشـومه دا ظهـار پـه تکـرار سـتړے
تـۀ بـه کلـه لـه انکـاره سـتړے کېـږې

دراتلووعـدې تـر ننـه وفـا نـۀ شـوې
لـه دې سـتړي انتظـاره سـتړے کېـږې

تبـسم پـه نـوم د مينـي خطـا باسـې
تـۀ بـه کلـه لـه دې کـاره سـتړے کېـږې

اسلام آباد
۱۷،فروري ۱۹۹۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

خـود بـه سـپېرهٔ کېږي، بـاران نـهٔ لـري
زمـوږ بـې وزلـه مځکـه اسـمان نـهٔ لـري

خلـــک لـــه دې دشـــته وېرېـــدلي دي
مـخ تـه سـفر غـواړي، کـاروان نـهٔ لـري

زهٔ پـه دې سـپېرهٔ منظـر عـادت نـهٔ يـم
دا څنگـه سـپرلـے دے، گـلان نـهٔ لـري

هيلـه مـو بيـا هـم لـه رنـا نـهٔ خېـزي
پـای ددې تيـارو کـه امکـان نـهٔ لـري

(c) ketabton.com: The Digital Library

څو، کـه لـه هرڅـه څخـه محرومـه دي
زمـوږ د کلـي خلـک ارمـان نـهٔ لـري

اوسي په کيـږدۍ کي، مجبوري يـې ده
چيـري بـه ځـي څـوک چـي مکـان نـهٔ لـري

پرېـــږده تبـــسمه! نفرتونـــه ټـــول
مينـــه کوه، مينـــه تـــاوان نـــهٔ لـــري

بورے
۱۹۹۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

یــم نــا خبره چــي بــه کلــه مــا تـوي ملګرتیــا
کــړي بــه لــه ما ســره ترکو مــه زنـد ګي ملګرتیــا

ګـرم دي نـۀ بولم، کـه هرڅـو مره رانـه لیـري تـښتې
کـــړې ده چاپـــه دې جهـــان د لېـــوني ملګرتیـــا

دنیمـــي لاري یـــاري نـــه مـــنم پـــښتونه یـــاره!
کــه کــړې لــه ما ســره، نووکړه پــښتني ملګرتیــا

بېلتونه! تۀ به څۀ مونده کړې په دې وران کلي کي
مــه مــاتوه تــۀ د زړګــي اودزړګــي ملګرتیــا

(c) ketabton.com: The Digital Library

يـوائـي نـه يمـه پرڅنـګ مـي دا بـې وسـه سـايه
کـوي لـه ماسـره پـه ډېـره خاموشـي ملګرتيـا

شـــومه بـــاغي ددې دنيـــا لـــه رواجونـــو څخـــه
نۀ کړي هيڅوک هم په دې لاره زما بېخي ملګرتيا

کـه څـۀ هـم ضـد دي يو دبـل، خو تبـسمه! ګـوره
څـومره پخـه ده د ګـلاب او د ازغــي ملګرتيـا

بورے
۲٤مارچ ۱۹۹۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

تــهٔ چــي مرورشوې، مرورشــوله ماخپــل نــصيب
لیــري رانــه ولاړو ، بیاوشــاته نــهٔ کتــل نــصيب

هسي خودے ټینګ تړون دمیني زمااوستاترمیان
خـدای خبرچـي یُوبـه او کـه نـه موږدیَوبـل نـصيب

اې غوټې!غوړېږه مه دمیني سپرلے خور نهٔ دے
دلته دے لـه خاوروسره خاوري دهر ګل نصيب

ګــوره لــه ازلــه مــي پــه برخــه لیــک غمونــه دي
ځکـه خولـه ماسره هیڅکلـه نهٔ شو مـل نـصيب

مـه کـړه تبـسمه! هـسي خوشـي ګیلـې مـه کـوه
نهٔ دے رسبدلےو منزل ته پـه پـښو شل نصيب
بورے

۱۷مئ ۱۹۹۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

رنـا خوره کـړم چـي هـر چيـري قدمونـه ږدمـه
ومــخ تــه ځمــه اوپــه لاره ځراغونــه ږدمــه

سـتا يوه مينـه دځـوانۍ پـه بيـه واخيـسته مـا
نوربـه دژونـد دورځوشـپو څـۀ حسابونه ږدمـه

تېـرۀ ازغـي بـه هم لـه ځـان سره پـه مينـه وړمـه
کـه پـه نظرکـي خپـل منـزل زۀ سرۀ ګلونـه ږدمـه

زۀ لـــه ســـختروئ وېرېږم، حوصـــله لرمـــه
ترتابـه رسـم، کـه پـه اورکـي هـم ګامونـه ږدمـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یــوار بــه بیادتیــاروتهولي پــردې وشــلومه
پـه دغـه مځکـه بـه بنیادسـتا سـباوؤنه! ږدمـه

مـاتهولي لیکـي دقـسمت پخپلـه ورانـي کړلـې
اوس به په خپل بې وزله زړۀ خالي لاسونه ږدمه

چي یـې دژونـد نـوې معنـا مـا تبـسم تـه راکـړه
خوندي* به ستا له میني ډک هغه لیکونه ږدمه

کوټه
۱٤ جون ۱۹۹۹

* خوندي = محفوظ

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

تـهٔ چـي رايادشـوې زُمـا يـاره! غـزل نـوې لـيکم
يــوواري بيــانن ســتا دپــاره ! غــزل نــوې لــيکم

پـه تـوره شـپه کي دالهـام ستوري رااوري پـه مـا
قــصد مــي دے کړے،ترســهاره غــزل نــوې لــيکم

خبـري اوس لـه ځـان سـره پـه شـاعري کـي کـوم
يمـــه روان پـــه خپلـــه لاره، غـــزل نـــوې لـــيکم

بيا دي لمبه راپورته شوه دبوريـوالي مينـي
راغلــے يمـه سـتا ترښـاره، غـزل نـوې لـيکم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروزګـارغم لـه هـره کـاره څخـه وایـستمه
له مودو پس یم په قـراره، غـزل نـوې لـیکم

مځکه دي هروخت د اظهارنوي ګلونه کوي
څنګه هوا دي ده کوهاره*! غـزل نـوې لـیکم

زۀ تبسم ستا دکاروان مل یـم لـه ډېره وختـه
ځکـه خـونن عارفـه* یـاره! غـزل نـوې لـیکم

بورے
۰٤فروري ۲۰۰٤ء

* کوهار = دلورالائي یو غر
* عارف = سیدخېرمحمدعارف

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ځـراغ راواخلو ،پـه تيـاروکي پـه مـزل پـسي ځـو
موږ تولـه شـپه لټون کـوؤ ،دلمر پـه پـل پـسي ځـو

زمــوږلاربنــوونکوزموږدزياروقدر نــه دے کــړے
ځکه خوخپل کاروان پرېږدو اوموږ په بـل پـسي ځـو

دخوشـبوي دښـمني ګرانـه شـوله دومـره چـي اوس
د پـسرلي د جنـګ دپـاره موږپـه ګـل پـسي ځـو

دراسـت روي هيلـه بـه اوس لـه ځانـه ځنګـه سـاتو
درُخ ملګــري يُو ،خوســتادزلفو ول پـــسي ځـــو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شـايد چي خلـګ لـه ايمانـه څخـه سـترې شـولو
اوس په ښکاره نارې وهي چي موږ په غـل پـسي ځـو

ديـوې کونډې ماشـومان پـه سـپېدو پـورتـه شـولو
وائـي مــورکۍ موږ دا تـامو پــه تکـل پــسي ځــو

چاوشــړلې خوشــحاليانې لــه دې ښـــاره څخـــه
کــه خنداغوا ړو ،تبــسم ســره بــه مــل پــسي ځــو

کوټه
۱۵جولائي۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ماچي له ځانه سره ړدي، ترځان مي کم و نيسي
شکر دے خدايه! له جهان سره مي سم و نيسي

زړۀ چې يې کله اراده زُما پر خوا کړې ده
فکر يې يوسي، ځکه بېرته خپل قدم و نيسي

چې له تخليقه يې مُنکِر شي، آزادي ورکوي
موړ پـه قصور دځو غنمو هغه دم و نيسي

بسکلا چې کله هم له خپلې دائرې راو زي
زړونه خوارۀ شي، هره لاره، هريو چم و نيسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

یـار چـي یـې هـر کلـه وَډر* شـي لـه نظـره څخـه
سـترګي ګرځجني شي،له خپلوبڼو نـم ونیـسي

زُما دبخت دکتاب سپیني پاڼي ګـوري پـه ځیـر
چـــي اراده یـــې دلیکلـــو شـــي،قلم و نیـــسي

دوخت لـه جبـر سـره څنګـه عـارف ژونـد تېـروي
ر شونډوخور کړي تبسم،په زړۀ کي غم ونیسي

کوټه
۱۰اګست ۲۰۰۱ء

* وَډر = پټ

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

بیــا بــه خوارانــو ګیلــې څــهٔکولې
کــه‌وای رښـا ،دوی بـه شـپې څهٔ کـولې

دا بـــــه ضرورد چادجبرښــــکار وي
ګنــي دا خلګــو تیــارې څــهٔ کــولې

د یوظــالم لــه لاســه لیــري شــولو
موږبــه ترمیــان فاصلې څــهٔ کــولې

هلتــه تــول ښــارزُما خلاف ؤپورتــه
هلتــه بــه مــا فیــصلې څــهٔ کــولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کشکې زموږ خپل کاروان بې لارې مه وای
موږ بــــه د بــــل قــــافلې څــــه کولې

مــنم لــه لمــره مــې پنــاه غوښــتله
مــــادوريځو ســــايې څــــهٔ کــــولې

کـه لـه حـالاتـو څـه مجبـوره مـه وای
ماتبـــسم دارشـــتې څـــهٔ کـــولې

بورے
۲۵جولائي ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

لـــه تبـــسّمه يـــې وفاغوښـــتله
يارعجيبـه غونـدي سوداغوښـتله

مـــادټول عمردعـــوه نـــۀ کولـــه
ماديوڅولمحوخنداغوښـــــــــتله

چاچي پر دوئ باندي تيارې راوستې
دوئ لــه هغــۀ څخــه رڼاغوښــتله

څوک چي وماتـه خندني ښکارېدو
پــه حقيقـت کـي يــې ژړا غوښـتله

(c) ketabton.com: The Digital Library

چاراتــه وویــل چــي خلــګ وائــي
لمرلــه ســپوږمۍ څخــه رڼاغوښــتله

هلتـه مـي ټولي حوصلې ستړي شوې
حقیقــت ژبــه درښــتیا غوښــتله

بوره
۳۱جولائي ۱۹۹۲ء

یوردیف دوۀ شعرونه

دنـن مـین ځـان دخپلـوي لـه دږده ژغوري، ځکـه
کــوي اظهـاردنفرَتو ،مینــه پــه زړۀ کــي ســاتي

زموږلارښوؤنکي ټوله ورځ تـر لمرچاپېره ګرځي
ځــان تــه رڼاراټولوي،موږپــه تیــاره کــي ســاتي

کوټه
اپریل ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ه

لمحــې د تېر عمر دژونــد لــه مــاه وســاله وزي
ځکه ښائست او خال وخد دي، زماله خيا لـه وزي

ستاد سپين مخ په ويړ اسمان باندي خوارۀ وارۀ شي
ســتوري د استاد ښائــستې زنــي لــه خـا لــه وزي

سينه د مځکي وچه شوله، اوس په چيغو وائي
زُماوجودبــه کلــه خدايــه! لــه ډوکــا لــه وزي

مـه کـوه، پرېږده زياتـه تـۀ نـور موسوي ضدونه
زُماديارپــه ليدوهرســړ ے لــه حــا لــه وزي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــه روايــاتو د پرون خلــک ښــه ټينــګ ولاړدي
پــه ډېـره ګرانــه بـه دوخـت تــردې دېـوا لــه وزي

تـاچي بـه شـپه ورځ،لـه هرچاڅخـه پـه پټـه ګنـډل
زُمــادنوم هغــه تارونــه لـــه دســما لـــه وزي

تـــهٔ بـــې* ترڅو دخپلوزلفوبنـــديوان وســـاتې
آخريـــوورځ بـــه تبـــسم لـــه دغـــه جـــا لـــه وزي

کوټه
۲۹جولائي ۲۰۰۱ء

* بې = دبه يې مخفف

(c) ketabton.com: The Digital Library

٥

دخوشحال رنګه تبسم هم مسیحا نۀ مني
عجب ملنګ دے، دمنت دارودوا نۀ مني

جنګ له هوا سره کوي، خودابدبخته خلک
ډیوې کړي بلې په تیاروکي، خورښا نۀ مني

موږکه خبره دخپلوی کوؤنو خلک وائي
پرون پرسته دومره زیات دي چي سبا نۀ مني

منم له تا سره مي مینه انتها نۀ لري
خوتیتېدۀ مي د پښتون فطرت بِنا نۀ مني

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـردي به زياتـه بدبختي دوخت لانـوره څۀ وي
خلګ پـه تـا پسي روان دي،بيـا هـم تـا نۀ مني

شـايد پـه خپـل حق خبرشوي دي دا خلګ،ځکـه
اوس دخوبونودا خـستلو هـيڅ سـودا نـۀ منـي

يَـوواري بيادتبـسم زړۀ پـه ښائـست پـسي ځـي
خداى خبر څوک به يې راګرځوي،دچا نۀ مني

کوټه
۰٤جون ۲۰۰۰ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

يــو مئين پــه بوئ، خــو اهش د ګــل کــوو
ځکـــــه پـــه ازغوبانـــدي مـــزل کــــوو

لمراو سپوږمۍ ستا په سپين تندي غـواړو
ګَـر د ســتورو مـوږ ســتا پــه اوربـل کـوو

ځــان موســتاله خيالــه هوســا *کـړےدے
غــــم بـــه دي دزلفو دځنګـــــل کــــوو

غـــړي بـــه ودشـــت تـــه اچـــوؤ پـــه ځــه
ځوبــه مــخ تــه نور، يــاره! توکــل* کــوو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوځي په کشمير او فلسطين زړونه
وير به لاترڅو مور پر په کابل کوو

چيري به خپلوي او مينه ومومو
مور له يوه عمره داتکل کوو

مور خپل تبسم بې قدره کړے دے
قدر که کوو، نو مور د بل کوو

کوټه
۲۶جولائي ۲۰۰۱ء

* په علاقائي لهجه کي تَوَکل ته توکل وائي
* هوسا = دمه، خودلته په معنا د بې غمه دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دا ســـرمایه د زنـــدګي ســـاتمه
ستادلاس هرلیک به خوندي ساتمه

رایادوي به دوصال ورځي شپې
توکري*پټ ستا دبنګړي ساتمه

پـه نیمـه لار دي یکـړ*پرېښوؤمه
یاده بـه ستا دغـه دوستي ساتمه

غمونه ډېرشو دروزګار خوبیاهم
ستاغم زۀ څومره په خواري ساتمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک دنارو لیکلو حق نه لري
زۀ خپل د پوال غبرسیاسي ساتمه

له چا نفرت زُما عادت خو نه دے
زړۀ کي عناد له مجبوري ساتمه

د پره شوه ګرانه دهوا دښمني
څنګه به خپل څراغ خوندي ساتمه

بورے
۰۲ مئ ۱۹۹۳ء

* توکري = ټکرې، ټوټې

* یکړ = یوائې

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

کـــولـــــے نــه شــمه دمینـــي داظهـــار فېـــصله
ماتـــــه ده کرانـــــه داقراراودانکـــــار فېـــــصله

ورمــه زاړۀ پلونــه، پــه دالاره بېــا نــه راځمــه
ماتــه پــه سرســترګو قبولــه ده د یــار فېــصله

شایدچي بېا به ټوله شپه زۀ په تیارۀ کي اوسم
پــټ شــوي لمرکړلــه محفوظــه د ســهار فېــصله

په خپله خاؤره با ندي خپله خوښه کړي ده مونږ
کلـــه مـــو هـــم منلـــې نــــه ده، ددربـــار فېـــصله

(c) ketabton.com: The Digital Library

له خپل تاریخ سره قدرونه خپل ژوندي ساتمه
لــه نرخــه نــه وزم، پالمــه دبــازار فېــصله

کلــه بــه هــم نــه سـپـمومه ځــان دعــشق لــه لاري
وس بــه کــوم، پر مــخ بــه وړمــه ددلــدار فېــصله

کوټه
۰۴ جولائي ۲۰۰۴ء

دوه شعرونه

ځــــان تــــه رڼاراټولومـــــه اوآبادبـــــه وزم
مــــــزاج دلمرلرم، دتوروتيارو بعدبــــــه وزم

تاپــه خپــل لاس دغلامــۍ پــه حوالــه کــړم ببرتــه
زۀ هيلــه مندومــه چــي داځلــي آزاد بــه وزم

کوټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جون ۱۹۹۸ء

○

عجبه خلک دي احساس چي د خپلوئ نه لري
و مورته شوي دي خوز مور په شاني خو ئ نه لري

مور به دعوه ستا د دوستی سپرليه! کړي وله
خو ستا ګلان ستا د احساس رنګه خوشبو ئ نه لري

له روایاتو څه مخ ګرځوي، په مخه چي ځي
مينه، خپلوي د "پروني پلار" د "نن زوئ" نه لري

کوفي ښائست په نوم د ميني ځکلولي دي ډېر
حُسبني زړونه نور باورزياته په دوئ نه لري

دا دعوه مه کوه چي ستا په شان حَسين به نه وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګل نازکي، سپوږمۍ ښائست څه ستا له رو ئ نه لري

ترتابـــه هـــم د تبـــسم فکـــر د رو رســـيږي
نظرا و چـت لـري،لا سـونه کـه څـه لـو ئ نـه لـري

کوټه
۰۱مئ ۲۰۰۱ء

دوهٔ شعرونه

خلګويوړو ،ښـــه پـــه لـــوی زړهٔ څراغونـــه
ماتـــه پاتـــه شـــولوټول مـــړهٔ څراغونـــه

دتياروبـــدي* مـــي نـــوره پـــه وس نـــه وه
ننـــواتي تـــه مـــي وَروړهٔ څراغونـــه

* بدي = دښمني

(c) ketabton.com: The Digital Library

تضاد

ازغن فطرته خلګو
څنګه عجيبه غوندي
خويونه خپل کړو
رنګونه واغوندي
او لاړ شي
په ګلانو ګډ شي

کوټه
۲۹جولائي۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

؟

زمادزړۀ اوزمادذهن
ترمابېنه ګوره څنګه
عجيبه شان جنګ روان دے
زمادميني په بابت نن
ذهن وائي يک طرفه ده
زړۀ مي وائي داسي نه ده

بورے
۰٤مارچ ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

اې د فکر سپینه لمره!

(د حمزه بابا په حقله)

اې د فکر سپینه لمره!
ستا د فن په تار پېئلي
د فکرونو ملغلري
زموږ ورثه ده
زموږ تهذیب روښانه ښکاري
ستا د فن په آئینه کې
زموږ کلتور ځلانده ښکاري
ستا په فکر و فلسفه کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

غرور

اې زُما د خوبنې حُسنه!
ده په تا ولې مغروره
هغه پېغله
چې یې زه، هم
ځان ګڼم خپل
هم جهان خپل

بورے
۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

سایې

په څومره هیله
ساده خلک واسمان ته ګوري
غواړي په تکنه غرمو
له سرولمرونو، سایې
که څه هم دوئ په دغه نه خبردي
چې یوه توره او اوږده شپه
راروانه ده بیا
ځکه اوږدیږي وارپه وار
دد یوالونو سایې

بورے
۱۵ اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډوکال

ماچي خپل غوږمځکي ته ونيوۀ
نووامي وربډو
چي مځکي خپله وچه کلکه سينه
په زوره ووهله، چيغه يې کړه
چي اوس مو ستا اوبو ته
هيله ده اې شنه اسمانه!
ولي چي دلته يزيدانو
سمندرهم کړئ په زوره قبضه

بورے
۱۵ اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

لــه خپلــه قــده راوتلي، پــه جهــان خــوارۀ شــو
دستورورنګه پرتنـدي دخپـل جانـان خـوارۀ شـو

که دُوړي هم شوموږله خاوري تړون نه پرېږ کوؤ
پورتـه شـو سـتا لـه قدمونواوپـه ځـان خـوارۀ شـو

ګونګۍوريَځوتــه دګــل دپـــاره ژبــه ورکـــړو
پرمځکـه بانـدي پـه مثـال بيادبـاران خـوارۀ شـو

پـــه اراده خـــو ديَـــوۀ منـــزل وتلـــي ؤ تـــول
پـه بېلـو لارو ځلـه خلـګ دکـاروان خـوارۀ شـو

(c) ketabton.com: The Digital Library

څو عجیبه غوندي مئین د ګلو داسي هم شته
چي د سپرلي غوندي ټول عمر په خزان خوارۀ شو

د رڼا ګانو دعوېداريُو، په تیارو کي اوسو
څو مره ګړځونه مو په زړونو، په ایمان خوارۀ شو

تر څو به ژوند مو رږتبسمه! په لېمو کي کاوۀ
داوښکو څاڅکي شو، د پېغلي په ګرېوان خوارۀ شو

کوټه
۰۴مارچ ۲۰۰۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

زۀ په تور وشپو کي هم ورکېږم نۀ
لمريمه په دوؤګوتو پټېږم نۀ

مارښاکرلې ده په زړونو کي
زۀ اوس له تيارو څخه وېرېږم نۀ

ماخپل يومنزل ومخ ته ايښې دے
ځم، منزل کومه، ستړے کېږم نۀ

ژونده! ستاغمونه په خنداوړمه
اوښکه اوښکه يمه، خوڅڅېږم نۀ

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرڅو کــه خندونــه وي پــه لاره کــي
زۀ خواباســـــين يمـــــه، دربږم نــــۀ

لمردخپل ښائست راڅخه ليري کړه
کـاښےنـه يـم زۀ، چـي بـه ويلېـږم نـۀ

خاوري يم، لـه خاوروسره کړم مينـه
زۀ پــۀ سپوږمۍ، ســتوروميـنږم نــۀ

کـــسّي دي دستر ګوتبـــسّمه! يـــم
اوښــکي يارانجــۀ نــۀ يم، بهېــږم نــۀ

له شوګران تراښت آباد پوري په لاره
۱۲اکتوبر۱۹۹۸ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دهـواچي پـه خلـوص چـايقين وكـړو
هـم دهغـه څراغونـه يـې تـول مـړه كـړو

تـوري شـپې پـه لمرقبضه راڅخـه وكـړه
اوس بـه كـډه موږپـه لوردلمرخاتـۀ كـړو

زموږترميـان بـه فاصـلې كلـه كميـږي
دبېلتـون ژړامـي كـسّي هـم اوبـۀ كـړو

تناوؤنـــه د خېموپـــه پـــرې كېـــدودي
په دې دشت كي به دځان ساتنه څۀ كړو

وې ايـستم سـره لـه اوښـكو تبـسّمه!
ماخوځان ورته په ستركو كي رانجۀ كړو

بورے

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۹۲ء

○

بـل بـه شـي دمينـي ځراغونه، څـه هلاکـه* ده
رڼـه بـه شـي دغـه دژوند خونه، څـه هلاکـه ده

دي کـړې ورې ټولي کوڅې دميني، پام کوه
اخلـه لړپـه خيال، تـۀ قدمونه، څـه هلاکـه ده

بس په دې اُميد تېروم ژونـد لـه اند ېښنو سره
تېربـه شـي آخـرواړه غمونه، څـه هلاکـه ده

تېښته له مرګ نشته، خو تۀ هم تازيله* مه کوه
لړصـبرلاوکـړه اې ژوندونـه! څـه هلاکـه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

مه شکوه غوتې،تۀ د سپرلي په پېل کې مه شکوه
دا غوټۍ به پاى شي، سرۀ ګلونه،څه هلاکه ده

مینه موتازه ده،دومره زرمو بېلوې ولې
څوورځې موپربړده اې بېلتونه! څه هلاکه ده

لَوَظ یې دے کړے تبسمه! درته رابه شي
ګرځې ولې دا سې بې سکونه،څه هلاکه ده

بورے
۰۱اکتوبر۱۹۹۱ء

* څه هلاکه ده = څه تادي ده
* تازیله = تادي

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

مطلب دي څه دے وایه یاره! سم حساب به کوؤ
بدیمه زۀ که زُما لاره، سم حساب به کوؤ

کړودي په برخه زماغمونه، تۀ په کومه تښتې
خلاصېدے نه شې بخته یاره! سم حساب به کوؤ

ددې دنیا په عدالت او په انصاف څه باور
په مخ کې ستالویه باداره! سم حساب به کوؤ

کله خوزما پرخواهم راشه، داتیارې رڼاکړه
زماأوستاڅه ضددےسهاره! سم حساب به کوؤ

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینــه پــه لاره دیــوۀ بــل مــوږ تَللــے نــه شــو
تۀ راشــه کښېنه پــه قراره، سم حساب به کوؤ

هلته ستاواک ؤ، فېصلې به ستاپه خوښه کېدې
دلته زماواک دے ظلم کاره! سم حساب به کوؤ

مــا تبــسّم ســتاهر ســتم پــه پتــه خُلــه ســهلو
راووتــم چې ستاله ښاره، سم حساب به کوؤ

بورے
۰۲فروري ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دے راتـه پـروت بیادفکرونوکتـاب
لولمـــه زۀ نــــن دیادونوکتـــاب

پاڼــه پــه پاڼــه ستاوصـال ګورمــه
رااړوم د اُمیــــــــــــدونوکتاب

زۀ بـه د غـم څـه تعریـف وکـړم درتـه
مانــه دے لــوســتے دغمونوکتــاب

زۀ هم په خوب کي ستاد رځم او که نه
دےسـتا پــه نـوم زمادخوبونوکتــاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ پـــه ورځ اَړوؤ ،ورقـــي دژونـــد
زربـــه شـــي خـــتم دعمرونو کتـــاب

چي شي يادګار زمُا اوستادميني
جـــوړوم زۀ ســـتاله خطونو کتـــاب

زماد نصيب ليکني نه وې پکښې
مـــادےکــــــتلےدبختونو کتـــاب

بورے
۱۰فروري۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

سـوځم، کبابېږم، د هجران پـه اورکـي اوسـمه
بیاهم سلامت یم که ژونـدے پـه ګورکي اوسمه

ډېره خاموشي شي چي مي زړۀ ستا په نوم وغورځي
ځومره شم یواځي، که څه هم پـه شورکي اوسمه

مـه پټـوه سـترګي راتـه خلاصـي دروازې کـړه تـۀ
زۀ لـه ډېـره عمـره سـتادزړۀ پـه کـورکي اوسمه

وګرځه، ښائسـت کـه دي هرچیـري پـه نظرراغلـو
زۀ بـه هـم هَلَتـه* د یـو چـاڅنګلورکي اوسمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا مغل ښائست له آزادۍ را ګرځولے يم
ځکه خوشحال رنګه په دې رتهنبور کي اوسمه

ژاړي مځکه، وائي زما سينه چاوچه کړې ده
زۀ دلته دکوم ظالم يزيد په زور کي اوسمه

زۀ يو تبسم به دچا، چا دزړۀ سکون شمه
زۀ دچا په زړۀ، دچا دسترګو تور کي اوسمه

اسلام آباد
۲۷مارچ۲۰۰۱

* هَلَته = په علاقائي لهجه کي هلته ته هَلَته هم وائي

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

پــه لاس کــي هرســړےچي تُــوره او خنجــر ګرځــوي
ښنګــه پــه خپلواوږوبــا نــدي خَلــګ ســر ګرځوي

ځوک شو له تندي مړۀ يَوڅاڅکےيې نصيب نه شولو
ځــوک پــه ورغــوي بانــدي واړۀ ســمندر ګرځوي

برائــي ټولــه شــپه تيارو پــه غونډ يــدو تېــره کــړه
درنېا جنــګ تــه ســهارولاړې، اوس بــه لمر ګرځــوي

دبڼوغــشي زمــادزړۀ پرخــوارا خلاص چــي نــه کــړې
مخ به يې ځوک نيسي اوځوک به دا لـښکر ګرځوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما ځیګرونــه مــو دکلي اوس بــې خونــده شــولو
نه پېغلي شته،نۀ څوک منګي پر وچ ګودر ګرځوي

څوک به دي خپل کړي څوک به زړۀ درباندي وسوځوي
هرســـړےدلته پــه ســينه کــي ثابــت غرګرځــوي

تبسم بیاهم څهره خپله په خپل رنګ کي ساتي
څـــومره ګرځونـــه پـــه هینـــداره دځیګرګرځـــوي

بورے
۲۲جولائي ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

چي په لیدویې زُماساه،له سینې سمه وزي
هغه تجلی اوس له خپل کوره ډېره کمه وزي

هره دُرخود نن، که غواړي ترپښولاندي زړونه
خوزماخیال د ےچي کسات* بې* ترآدمه وزي

که دمنزل پرخوا روان یم،زهٔ یواځي نه یم
ګوره سَل پلونه زما له هر یَوهٔ قدمه وزي

ویې کرلوبارودونه،زمونږپرمځکه باندي
خدایه! کوم فصل به د سرووینو له نمه وزي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پام کوه څوک چې قلم نه کړي ستا دګوتوژبه
ډېري ترخې خبري نن ستا له قلمه وزي

خدايه! خزان دتوروبډو* رانه ليري ساتې
دلته لمرونه له هرڅاڅکي د شبنمه وزي

څنګه به ژوند کړي تبسّم له سَل غمونو سره
چې ډېر په ګرانه دخپل يار له يوۀ غمه وزي

کوټه
۰۱جون ۲۰۰۲ء

*کسات = انتقام
*بې = دبه يې مخفف
*بډه = زياته تياره

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ستاد ستر ګو تاب لرو، طاقت لرو
زور لرو، په زړونو کې قوت لرو

لیري ؤ منزل که تر امکانه هم
ځو به، حوصلې لرو، همت لرو

زموږ پر سترګو باندې پردې نه راځي
موږ په خپل نظر کې حقیقت لرو

وخت سره که نه ځو، لېوني نه يُو
سر کې يَو نشه دبغاوت لرو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځـــان کـــي يو جهـــان آبـــا دولـــے شـــو
زړۀ لرو ، ســـــينه لرو ،وســـــعت لـــــرو

هرڅولرا وبر کـــه خـــوارۀ شـــوي يُـــو
بياهم پـه خپـل ميـان کـي يو وحدت لـرو

نـــه شوۀ تبـــسمه! پتہـــه خلـــۀ پاتـــه
حـــق وايُو ،دحـــق خپلـوي عـــادت لـــرو

کوټه
۳۰اپريل۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ستا د را تلو په امیدونو باورنۀ د ےپکار
نۀ د ےپکار ستا په لوظونو باورنۀ د ےپکار

خدائ خبر کومه لمحه راشي د تيارو په زد کي
پۀ رنګينيو د ښارونو باورنۀ د ےپکار

عدل، انصاف، حق او قانون دي تش لفظونه پاته
په غټو غټو کتابونو باورنۀ د ےپکار

هره لمحه دي وي ژوندون، هره لمحه دي مرګ وي
اې وخته! ستا په ساعتونو باورنۀ د ےپکار

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخلص،بې باک،نډر،بې لوث اودوطن خدمتګار
دهردېـوال پــه دې ليکونوباورنــۀ دےپکــار

ستادښې ورځې خواهې نشته تبسّمه! هيڅوک
دخودغرضــو پــه غوښــتونو باورنــۀ دےپکــار

بورے
۰۸مئ ۱۹۹۲

يو شعر

يُــودپرون خلــک دســباهم بــصيرت لــرو
ځکــه خولــه وختــه ســره نــن هــم عــداوت لــرو

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ترخوبــه داعجبــه غونــدي زنــدګي تېــروم
داستاله لاسه پاتـه ژوندۀ برپـه خـواري تېروم

ماپــه تکــل دمینــي نیمــه زنــدګي تېــره کــړه
اوس نوري شپې په انتظار بـه دمرګـي تېروم

راپېښنه ماتـه شوه بـاداره دغـه ښنګـه خـواري
چي په خپل لاس چړې دغم په خپل زړګـي تېروم

ځومره سپین زړےیم،ده زمادعقیدت انتهـا
بختــه داعمربــه دچــا پــه بنــدګي تېــروم

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي نیم اوروا خلي اونیم سوځي نۀ،زۀ هم دغسي
دغم په اورکي وخت په شان دلُوندلرګي تېروم

تۀ ماکړه اوښکه له بانه مي پربارخوراتوئ کړه
زۀ څـولمحې دا ستاپرښـکلي اننګـي تېـروم

ډکـه شـوه زیاتـه تبـسّمه! پېمانـه د صـبر
ترڅوبه ژوندپه دې سماج کي په تنګي تېروم

بورے
۱۹اپریل ۱۹۹۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

زما او ستا تر میان یاره! بېلتون له ډېره وخته دے
زما له تا سره دغه تړون له ډېره وخته دے

ورځ هم لکه شپه پر ما تېرېږي له تیاروډ که
ما ته انتظار د سباوؤن له ډېره وخته دے

بیا یې خوشحالیاني زموږ د ښار خاوري ایرې کړلې
دلته چا پا اللے دا جنون له ډېره وخته دے

چا چي به هر وخت تُوره تړله د افغان په ننګ
دلته ضرورت دآ* پښتون له ډېره وخته دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ خلګو په زړپسي بائيللي خوشحالياني دي
دا خُوئ يې خپل کړے د قارو ن له ډېره وخته دے

مـــاهم بـــا چهي پـــه دنيـــا کړې بـــې حـــسابه ده
ماهم خپل سر ا ېښے پر ځنګو ن له ډېره وخته دے*

زۀ لـــه ځـــان ســـره مينه، ښائـــست او تبـــسّم ســـاتم
ځکه مي په ښنګ کي خوږ ژوندو ن له ډېره وخته دے

کوټه
۰٤ مارچ ۲۰۰٤ء

* أ - هغه
* په تصورمي ځان باچاکړو
سرمي را پورته کړو ملنګ د دنياو مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

لیــري ســره او ســـود تړون پـــه نـــوم
ژونــد کوؤد نوي ســـبا وؤن پـــه نـــوم

تېروخت یادوي اوس د پـرون پـه نوم
څـه نـه کېـږي دلتــه د بـدلون پـه نوم

ویــې کړلــې لــوبې پــه ســرونوزمونږ
څــه کــې ؤبللــي دژونـدون پــه نــوم

څوبـه اضـطراب راتـه تـسکین ښـائي
څوبـــه خطاوځود ســـکون پـــه نـــوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو خوئ چي يې هم د پښتون نه درلـود
نـن هغـه يـاديږي د پـښتون پـه نـوم

څه عجب سخيان خلک مي وليدو
مرګ چي يې وبښلو دژوندون په نوم

کوټه
۲۷مئ۱۹۹۲ء

دوه شعرونه

سپوږمۍ په ستړګو کي کړم پټه، پرېوځم
ولـي تيـارې د شـپې پـه خـوب وينمـه

مـا شـيش محـل دے پـه نظـر کـي ايښے
پــه ځــان کــي څنګــه لېونتــوب وينمــه

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

زړۀ کـي مـي ديـار واړه غمونـه خونـدي کـړي دي
ماخوپـه خپـل ځـان کي وسعتو نـه خونـدي کـړي
دي

خپل وجود مي ستـاد تګه پـس پـه لاري خورکړلـو
تۀ خورانه ولاړې،مادي پلو نـه خونـدي کـړي دي

مـوږد مځکي خلـګ يُو ،پـه خـاورويُومين ځکـه
موږپـه خپلـه مځکـه بنيـادو نـه خونـدي کـړي دي

بيابه له خزان سره پـه جنـګ کـي حوصله راکـړي
ماپـه دغـه نيـت يَوڅوګلـو نـه خونـدي کـړي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښــه دي د حالاتو لــه ســتمه څخــه ليــري دي
زمونږ د کلي خلکو خپل خوبو نه خوندي کړي دي

بيا پــه ټــول وطــن تورو تيــارو څُلــۀ لګــولې ده
څو خلکو وځـان تـه څراغـو نـه خوندي کـړي دي

شـــرط ترشــهزادۍ د رسېد و تبــسّم وانـــه ري*
زمونږ د باچـالُورنورهم سـرو نـه خوندي کـړي دي

کوټه
۱۶اپريل ۲۰۰۱ء

*وانه ري = وَنه هاري،وَنه بائيلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

وجودمي خورشو ،لاخوربړي،اوس له حده وزم
لکــه ســايه دمــائيګر لــه خپلــه قــده وزم

وابــه غونــدم دمينــي واړه ښائــسته رنګونــه
زۀ دنفــرت اوبــدرنګۍ لــه خــال وخــده وزم

دخپـل منـزل پـه خواپـه دې بانـدي مـزل کومـه
پــه حقيقــت کــي دامکــان لــه دې ســرحده وزم

له سپېروخاوروسره مامينه پرې اېښې نه ده
نوبيابــه څلــه زۀ دخپــل مــدار لــه حــده وزم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجهان ټولي توري بدي کړم په ځان کي ټولي
دلمــر پــه رنګــه دتيــارو لــه هــره زده وزم

شايد دخپل ذات دتکميل پرخواروان يمه زۀ
شـــوم تبـــسّم دښـــوملګرے ،ترابـــده* وزم

کوټه
۱۷جولائي ۲۰۰۱ء

*ترابده = زياته

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

سفرکوم دفکرشپه ورځ ترفطرته پوري
رسېدۀ غواړم دښکلا ترحقیقته پوري

ماخوکاروان ۀ روان کړے، په دې نه وم خبر
خلګ بېلېدل، ملګري ول، ترضرورته پوري

دخپل بېرغ ددرولوځائ مونه کړو پېدا
عمرمولنډ شو، نه رسېږو تر، وحدته پوري

فکرونه وران شو، ښه خیالونه هم بې قدره شولو
ادب محدودشوداديب تر شخصيّته پوري

داتبسّم چې له هرښکلي سره مينه کوي
رسېدۀ غواړي دښکلا ترحقیقته پوري
بورے

۱۹۹۹ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دتهـول ښـارخلګ راتهـول دي، دبلاخـلاف جنګېـږي
لـــه پرونـــه يـــې زهٔ وينم، دســـباخلاف جنګېـــږي

داســـاده خلـــګ روان دي، دتيـــاروملګري کېـــږي
يولـــښکرځني جوړېږي، درڼـــاخلاف جنګېـــږي

حوصله ورکړې تهٔ خدايه! کاميابي يې په نصيب کړې
څوروښـــانه څراغونـــه دهـــواخلاف جنګېـــږي

ورتـه ګـورئ يَوبـل وژني، سـره خپـل دي خوخپـل وژنـي
خپل ښائسته کور يې بربادکړئ دادچاخلاف جنګېږ ي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس که ګټه وي که زیان وي،وانجام ته یې نه ګوري
بدرنګي دزماني نن د ښکلا خلاف جنګېږي

له اوړو څخه محرومه،له اوبو څخه محرومه
داویدهٔ خلک به کله د باچا خلاف جنګېږي

په شعرونو،په لیکونو انقلاب راوستل غواړي
تبسّم هم لېونے دے د دنیا خلاف جنګېږي

یونیورسټي هاسټل
کوټه
۰٤ مئ ۱۹۹۷ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دخوشـــحالۍ دخپلولوهـــوا نـــه لرمـــه
عجـــب ســـړے يـــم دخنـــدلوهوا نـــه لرمـــه

زۀ لادمځکـــي لـــه حـــالاتـــومطمئين نـــه يمـــه
زۀ وســـپوږمۍ تـــه دختلوهـــوا نـــه لرمـــه

دکوتيي ښاركه هرڅوښكلےدے، بې تاويران
دے
زۀ دلتـــه نورداوســـېدلوهوا نـــه لرمـــه

زۀ دفطـــرت هـــره ذرّه كـــي دښـــكلالتيون كـــړم
لـــه خـــوارۀ خيالـــه دوتلوهـــوا نـــه لرمـــه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس زمـا وجود هم د تيـارو يَو برخـه وګرځېـدو
ځکـــه دلمر درا ختلو هـــوا نـــه لرمـــه

زړۀ مي راډک شي، اوښکي لارغوا ړي خوبيا هم ګوره
لـــه يـــوۀ عمـــره د ژړلو هـــوا نـــه لرمـــه

زما د ننـــه تبـــسّمه! يَو جهـــان آبـــاد دے
ځکـــه لـــه ځانـــه دوتلو هـــوا نـــه لرمـــه

يونيورسټي هاسټل
کوټه
۲۷ جولائي ۱۹۹۶ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمراو سحر

په نيمه لاربه مي
يواځي پرېږدي
يقين دو رځي
په لمرڅنګه وكړم؟
ماته د شپې ستاضرورت د ےلمره!
ستاانتظار........
ترسحرڅنګه و كړم؟

بورے
۱۵اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

جدو جهد

زموږ په بنیادکي ده رڼا اخښلې
ځکه موکله هم تیاروته ځان ورکړےنه دے
نن که په موږباندي
تیارې دي زوروري غوندي
بیاموهم غړي اچولي نه دي
نورکه څه نه وي
دیَوهٔ څراغ رڼا خوروؤ
وګوره چادخپلوزلفو
دتارونو پلیتې راوړلې
څوک په پیاله کي دخپل زړهٔ وینې
راوړي او راځي
هریو لګیادے ترخپل وسه پوري
چي بس دایَوڅراغ خوبل وَساتي

کوټه
۱٦اګست۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې کوبرا ته

تاچې په کومه لاره
سروَبائیلو
په هغه لاره تَګ اسانه دے ډېر
ددې دپاره بس
یوشرط دے لازم
چې سرےووځي له خپل ځانه
په جهان خورشي

له بوري ترکوټي په لاره
۱۵ اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوټه

(لسم محرم ۱۴۲۵ هجري)

کورتــه مــي اوروا چولو ، ځکــه لمبــې پورتــه شــوې
بیامي له دا خپل وجوده ، خاؤري ایـرې پورتـه شـوې

څورلس سوه کاله پس په ماکي شو یزیـد راویښ
ځکه مي دخپل حُسېن له دړده نارې پورتـه شـوې

بیـامي کـړولا سـونه نـن پـه خپلووینوبانـدي سـرۀ
ځکه مي نن بیا پنځه څلو ښت جنـازې پورتـه شـوې

کوټه
۰۲مارچ ۲۰۰۴ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

کربلا ۲۰۰٤ء

نوم دي یادیږي په تاریخ کي په ښوتکوباندي
تاپه نړۍ کي د عظمت یَولوئ مقام موندلے
کربلا! ماهم داستاخاؤره مقدس ګڼله
ځکه چي حق داستا پرخاؤره ؤدوا م موندلے

خودتاریخ پاڼووَماته دا هم وښوؤ چي
ستاودې خاؤري ته عظمت د حُسېن ویني ورکړو
هم ستاپه دې خاوره څه څوَرلس سَوه کاله وړاندي
حق اوربنتیاته تقویّت د حُسېن ویني ورکړو

خوڅوَرلس سَوه کاله پس،نن هم په دغه خاؤره
ډېربدنونه دحُسېن توتې توتې پراته دي
ستاپه کوڅواوستاپه په لاروکي نن بیا یوواري
ډېرارمانونه دحُسېن خاوري ایرې پراته دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـن بيا يزيد سـتا په دې خـاؤره سـررا پورته کړلـو
بيــا يې پــه ډېرو حُــسېني سـرونولوبي وکــړې
بيا ډېرو خلکو ديزيد شــــکل اوقدوا غو ســــتو
بيــا يې پــه ډېرو حُــسېني سـرونولوبي وکــړې

کوټه
۰۲مارچ۲۰۰٤ء
۱۰م محرم۱٤۲٥هجري

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

مـورچي ويشتلوهمېشه دلتـه پـه سـنګ ګلونـه
ځکـه پـه دې هيـوادکي نـه کـوي غـورځنـګ ګلونـه

پېل دسپرلي چي په دې ښارکي پـه سرووينووشو
ســرېبه يــواځي وَتــوکېږي د ســرهٔ رنــګ ګلونــه

ډېربارودونــه زمورپرمځکــه بانــدي واوربـدو
ځکــه اختــه دي لــه يوبــل ســره پــه جنــګ ګلونــه

اوس مـي هم روح محسوسوي،زموږدوصال خوندونه
ســـره هـــوا ،وره خندا ،دبنګروشـــرنګ،ګلونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمـــا دخزان ســــره ســــيالي ترآخـــري عمـــره ده
ځکـه خونـهٔ کرمـه اوس زهٔ پرخپـل ښنـګ ګلونـه

ډوکـال د مځکـي او اسـمان تـولي اوبـهٔ وخـښلي
زموږلـه هيوادخـخـه يـې ورک کړلـو پـتنګ، ګلونـه

اوس بـه لـه کومـه ځايـه ستازلفوته راوړي ګـلاب
پرکوخوغـــواړي، تبـــسّم لکـــه ملنګ، ګلونـــه

کوټه
۰۷مارچ ۲۰۰۴ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ځانګړتیا نه بائیلم، خپل ځان لـه سمندره ګورم
ځکـه خـو واؤره وجـودزۀ لـه تـاؤدۀ لمـره ګـورم

سرږاشـنۀ شـوي دي مـاران لـه هریوبُـوټي سـره
کــه مــي دايادۀ ،بيابــه هــرتُخم لــه بــرّه ګــورم

پـه سـينه بانـدي مـادي وړي بـې حـسابه غـشي
اوس بـه دکـاڼي رنـګ ګلونـه هـم لـه سَـره ګـورم

کـه ټـول ښائـست پرماراا وري، څـه خبـره نـه ده
څلـه بـه ښـکلي خلـګ زۀ ،دزړۀ لــه دره ګــورم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــه ورځ دي نــه کومــه لمــره! رنـاډېره لــرم
زۀ بـه سـتالاره دلتـه پـس لـه مـاځيګره ګـورم

نـۀ غـوارم زۀ، چـي ښائـسته خوبونـه بيـا ووينـم
ځکـه خوځـان دښکلوسـترګو لـه اثـره ګـورم

پـه دغـه ورا نـي دنياباندي بـا چهـي نـه کـوم
ځکـــه خوســـر زۀ دهُمــا لـــه هـــروَزره ګـــورم

کوټه
۱٤جنوري ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

(دګل شاه خوستي نذر)

دا خوشحالي، خندا به هم تېره شي
دغه د غم سزا به هم تېره شي

له او ښکو ډکه د هجران دغه شپه
که خدائ کول، تنها به هم تېره شي

مه کړه ظلمونه په خوارانو باندي
دا تصویر ښکلا به هم تېره شي

ما د خپل زړۀ څراغ په وینه بل کړو
ومي کړئ خیال، رڼا به هم تېره شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لــه غمــه ډکــه دا بــاقي زنــدګي
کـه تېرېده، بې تـا بـه هم تېره شي

زما پــه ساده زړګــي څپــه ستــادغم
" تېره شوه نن سبا به هم تېره شي"

آخــري شــپه د تبــسّم دژونــدون
اوس پــه ژړاژړا بــه هــم تېــره شــي

بورے
۱۴ستمبر۱۹۹۰ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

بې سترګو خلک یُو، وخپل نظر ته نه رسېږو
اسمان ته لاړو خود مزکي سر ته نه رسېږو

موږ د رشتو په لارمزل کوؤ له عمره څخه
روان له سترګو شو، بیا هم ځیګر ته نه رسېږو

تتي ډیوې په لاس کي واخلو، ټوله شپه تکل کړو
په رڼاګانو یُو مین خولمر ته نه رسېږو

ته ښه بې غمه خپل غمونه زموږ وزړو ته راوړه
د کائِنات رنګه وسیع یُو، سر ته نه رسېږو

څوک به موغم وخوري، ترڅابه موحال ورسېږي
په ځان کي اوسو، ځکه لراوبر ته نه رسېږو

موږ چي غوټۍ وکړو، ږلۍ رابانديواوربږي
بدبخته درختي یُو، ترپایه بر ته نه رسېږو

کوټه
ستمبر۱۹۹۹ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

غرونــــه کـــه هـــر څوورســـــېږي ترفلَکـــه پـــوري
خوښُنیادونــه یــې لــه عمــره دي پــه مځکــه پــوري

ځلــه دي زۀ دخپــل ښائـــست لــه جنــت وایـــستمه
ماپـــه غـــنم بانـــدي وه کړې، کلـــه څکـــه پـــوري

مـــورېږې ســاتلي همېـشه تـــش پـــه خوبونـــوکي یُـــو
کلــــه بــــه ورســـــېږوموږترېختنه ورکــــه پـــــوري

راځـــئ پخپلـــه ومنـــزل تـــه خپلـــه لاروتـــاکو
خبربـــه ورکـــه شـــي کـــه ولاړه ترملکـــه پـــوري

الـــوتي یُو،پریـــوۀ ګـــام لا لـــه خـــلا پاتـــه یُـــو
تراوســـه پـــوري لا تړلـــي یُوپـــه مځکـــه پـــوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترسپوږمۍ سپيني څُلې دي هم زما وجود روڼ نه کړلو
مادرڼاپـه نيـت پـه ځـان کـړه اوربلکـه پـوري

هرچاترخپـل وسـه پـښتوژبه پـرمخ وړې ده
لـه تبـسّمه بياترسـتر خوشـحال خټکـه پـوري

کوټه
۰٤اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

لاهغسي دے ویران له ډېره وخته
ودان نه شو دا ،مکان له ډېره وخته

هره پانه زۀ لیکمه لاتراوسه
ورکوم یوامتحان له ډېره وخته

بیاهم خپل منزل ته نه دے رسېدلے
یوکاروان چي دےروان له ډېره وخته

زۀ به تاله خوشحالي لټوم ځنګه
له ماخواره ورک دے ځان له ډېره وخته

دغه څه رنګه دُنیاده، نۀ پوهېږم
پکي نۀ ښکاري انسان له ډېره وخته

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې يونوے لمر دميني شي راپورته
زۀ لرمــه دا ارمــان لــه ډېــره وختــه

دغمونو پــــــــه وريځو تبـــــــــسّمه!
له ماپټ دے شين اسمان له ډېره وخته

بورے
۲۹فروري ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

له ځان سره سره ټول عمرخپل مکان ګرځوؤ
مځکه ترپښولاندي ساتو، په سرا سمان ګرځوؤ

مورلـــه دننـــه تنهـــائي څخـــه وېرېږوځکـــه
له ځان سره په ځنګ کي دشت اوبيابان ګرځوؤ

ستاعبادت ته فراغت نه شو موندلے خدايه!
موږپه سينوکي، په لېموکي خپل جانان ګرځوؤ

پـه څـه بانـه بـه درتـه وژاړو، سـاه تنګـي شـولو
موږپـه لېمـوکي لـه عمروعمروبـاران ګرځـوؤ

موږدښـکلا پـه کاروبـارکي رعايـت نـه کـوؤ
سترګي په پورکي نيسو، زړونه په تاوان ګرځوؤ

پـه دي نـيلام کـي بـه مـو بيـه تبـسّمه! څـه وي
لکـه يوسـف پـه بازارونوبانـدي ځـان ګرځـوؤ

کوټه
۲۷مارچ۲۰۰۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

ثلــه کــوې دړدمنــه ثلــه کــوې
ګیلــې لــه ماغمجنــه ثلــه کــوې

چې دراتلـوېې هـیڅ اُمیدنـه لـرې
دداسي وخت غوښتنه ثله کوې

څه نیمګړتیاوي به ضروروي، منم
تــهٔ مــي يَــومخ غندنــه ثلــه کــوې

چې یې ظلمونه کول،خاؤري شـولو
تــه دهغــو پوښــتنه ثلــه کــوې

وماتــه وائــي دلارورکــو پــه بــاب
دوئ تــه دلارښــودنه ثلــه کــوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاتــه پکارد ےدظـالم مــخ نیــوے
تــهٔ ددشــمن ســتاینه څلــه کــوې

دتبــسّم پــه دې غمگینــه څهــره
دخوشــحالۍ کتنــه څلــه کــوې

بورے
۳۱مارچ ۱۹۹۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ثلــه ناکــام پــه هــره لار ځُــودواړه
ترڅوبــه یــاره! داسـي خـوار ځُـودواړه

ژوند پــه تیــاروکي تېرؤومونږ ثلــه؟
پــه انتظــار دکوم ســهار ځُــودواړه

ژونده! پـه مونږکي څه خامي پاتـه ده
مــونږ دعظیم فنکارشــهکار ځُــودواړه

هیڅـوک مـوهم خوشحاله نـه ولیدو
مونږګرځېدلي ښــارپه ښــار ځُــودواړه

ضــمیره! مااوتابــه ســپینه کــوؤ
یاخوبــه ځُویابــه پــه دار ځُــودواړه

دتبســّم قلمــه ! حــق چــي لیکــې
ځکـه ملګـري دهـر خـوار ځُـودواړه

بورے

۲۳مارچ ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

نه به د رحم په دغه لار ګرسره*
پرې به ږدم، ستا کلی او ښار ګرسره

ستا د را تلو اُمید وسترې کړمه
نه به کوم نور انتظار ګرسره

داتوري شپې څومره اوږدې شوې ربّه!
له موږه هېر شو لو سهار ګرسره

له خپل مقصده به زۀ نه اوړمه
راتهالوې که مې په دار ګرسره

چې دبې وسوزړانه وررسي
پرې به ږدم زۀ هغه دربار ګرسره

(c) ketabton.com: The Digital Library

يزيـــد يت بـــه بيـــا هم وَنـــه مـــنم
كه مي سرپرې كړي په وارواركرسره

ماتبـــسّم بـــه تيـــارې څـــه كـــولې
خونـــه رائـــي دلتـــه سهاركرســـره

بورے
۱۰جون ۱۹۹۲ء

* كرسره - هډو، بالكل

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

زموږله سینو څخه، زموږ ز ړونه، ښکلې غل و باسي
موږ چي ور رسو ، دوئ لـه کلي څخـه پـل و باسـي

موږ چي ګمان پر ې دلمرخویه کړو ، هم هغـه خلـک
تیـاري راپرېږدي، څراغونـه ټولـه بـل و باســي

بیابـه کـسات دهریـودړد ، .لـه هرازغــي اخلمـه
یوواركـه څوک زموږلـه مابېنـه څخـه ګل وباسـي

شـاید چـي موږلـه خپـل كاروانـه بېلوي، ځکـه خو
مــخ تــه روان خلــګ هــرڅلــےدمــزل و باســي

چــي کلــه کلــه مخــامخ شــي تبــسّم وغــم تــه
پربــدي راوبــولي وزړۀ تـه، ټولــه خپــل و باســي

کوټه
۱۲جون ۲۰۰۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

چې ښائست ګوري نو سپوږمۍ هم له جانان سره
ږدي
عجبه خلګ دي چې مځکه له اسمان سره ږدي

ما چې دلمرپل راا خيستې دے ،بس دا ګورمه
چې کوم ظالم دلمرڼادشپې له ځان سره ږدي

چې يې کړوليري موږله خپلو ،په فتوؤد کفر
اوس هغه خلګ باچهي له خپل ايمان سره ږدي

خپل دبوالونه هره شپه له ځان سره ويدۀ کړم
خدائ خبرڅوک يې هرسهارد بل مکان سره
ږدي

څوک به آخر سره يوځائ کړي دا خوارۀ وګړي
ديوکېدوشرط چې يې خلګ له کاروان سره ږدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وردېـــده د ســــپرلي ربلـــۀ تبـــسّمه پـــه مـــوږ
وائي چې سږبه خپل ګلونه له خزان سره ږدي

کوټه
۰۷ اپریل ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

يولسم ستمبر ـ په يورپ کي

ماته په دې ورځ دلته
خپل ځان محفوظ نه ښکاري
ولي چي يَوخومسلمان يمه زۀ
اوبل افغان يمه زۀ
بيا په ځواني کي هم يم
ځکه په داسي حال کي
دهرسپين پوستي
چي په ما کله نظر ولګي
که څه هم کرکه يې په سترګو کي
زۀ نه وينمه
خوزۀ په ځان کي شم څه غلے غوندي
په خپل ګريوان کي لړپه ځيروګورم
ځان ته په ځيروګورم
چرته خوزۀ ترهه ګر نه ښکاريږم؟

تيورن ـ اټلي
۱۱ستمبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلوبلائزېشن

وائي دنيا ده اوس دکلي په شان
هريوهيوااددلته دکورغوندي دے
هريووګړے دبل وروړغوندي دے
خوزۀ ربښتياکه درته ووايمه
بې شکه دې کلي کي هرڅه ډېردي
خودخپلوي چرته درک نه ښکاري
دميني هم څه سلسله نه وينم
دنړيوالو په دې لوئ کلي کي
پېژندګلوي دهرچاګډه وډه
هريوړغېږي اوس په بله ژبه
هيڅوک حال نه لري په خپل څنګلوري
بې شکه پراخ دي خلوروا ړه لوري

تېورن۔ اټلي
۲۲ستمبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

و يورپ ته يوۀ وېنا

ستا پرمختګ ته زۀ اريان نه يمه
ستا ترقۍ ته پرېشان نه يمه
نه وارخطا دي بازارونو ته يم
نه چُرتو وړے دي وغټو بلډنګونو ته يم
نه دي خوشحاله په دې پراخو سړکونو يمه
نه له ما ځان ورک
ستا په ښکلو رنګينيو کي د ے
ولي چي زۀ په حقيقت خبريم
ستا د پنځه سوه کلونو وړاندي
په ذهانت او په محنت خبريم
تا په دا خپل لوئ ذهانت او محنت
د افريقه غرونه لا ولوټلو
په دې دنيا دي قيامتونه جوړ کړو
په جنوبي امريکا يانو باندي
د اېشيايو کونج نه پرېښوۀ
زر دي لوټلو ، په دولت پسې وې
ځکه خوزۀ درته په ډاګه وايم

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاترقي زموږپه سر کړې ده
د تاريخ پاڼې دې له ظلمه ډکې
تاباچهې زموږپه سر کړې ده
ځکه خو ستاله سرکونو څخه
دافريقې دوينوبوئ راوزي
ستاله دې غټوبلډنګونو څخه
دجنوبي امريکايانو
اسوېلې راوزي
ستاله رنګينوبازارونو څخه
دا ېشياکرېژي ،سلګۍ راوزي

نيس ـ فرانس
۰٤اکتوبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مځکه جنت

ماخو جنت کله
په خوب لاهم ليدلے نه دے
نو بيا په دې باندې ښه نه يم خبر
چې هلته څه دي او ښائست يې څه دے؟
هلته دي غرونه که ښائسته رغونه؟
يا بيا تک شنۀ سمندرونه؟
که د شاتو او شودو رودونه؟
نه يم خبر چې جنت څنګه ځای دے؟
ولې چې زۀ په دغه مځکه باندې
څه د جنت رنګه يو ځائ وينمه
دلته له کاڼو هم دي بوټي وَتي
خوره ده شنه شنيزه په غرونو باندې
دلته اسمان دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه راکښته غوندي،
په سمندرکي خپل شين رنګ پاشلے
دلته يوې خواته خورهورسمندر
وبلي خواته جګ،اوچت،لوی غرونه
په ميان کې ګرځي
يوڅوزماغوندي ساده انسانان
او بې شماره حُوري

مونټې کارلو ـ مناکو
۰۵اکتوبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملګري ملتونه

مائیک*چې له ډانس فلوره راستون شو
زما په څنګ کې په چوکۍ کښېناستو
له خپله جېبه يې ټشو پېپرراوايستو
د خپل تندي خوله يې وچه کړه پرې
يو سوړ له درده ډک اسوېلے يې وکړو
بيا يې وماته وکتل، ګويان شو
"زمافلسطين له توروبمبوډک دے
هره کوڅه مې له بارودوډکه
هره وياله مې له سرووينوډکه
زندګي هلته ده ارزانه غوندي
خودلته موږپه ټنګ ټکورکې لمانځو
ورځ د ملګروملتونونن بيا
چې هره ورځ دامن غونډې کوي
خبره کړي د مظلومانو دحق

(c) ketabton.com: The Digital Library

چاپېرلري دانسانانو دحق

خوېږي عمل چرته هم نه ښکارېږي"

دمائيک آوازشوږغونے غوندي

اوښکي ددۀ په ښو وبرېښېدې

هم په هغه گهړۍ رنگينه رڼا

زياته شوه وپړقېده

دموسيقي ږغ هم څه نور پورته شو

دمائيک ږغونےږغ چانۀ واورېدو

ددۀو اوښکو ته چا نۀ وکتل

هريومدهوشه په نڅا اخته ؤ

"عظيمه" ورځ يې دتاريخ لمانځله

زۀ دملگرو ملتونو ودې دوۀ څهروته

ددې خبرواوعمل تضاد ته

فکرونو يوړمه له ځانه ليري

تيورن ـ اټلي

۲٤اکتوبر۲۰۰۳ء

*مائيک ـ په اټلي کي زماملگرے چي دفلسطين اوسېدونکےؤ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اټلي کي د څه وخت تېرولو پس
يَو نظميه تأثر

ما چي په کومه ورځ
په دې خاوره قدم ايښې دے
تراوسه پورې له دې خاورې سره
هيڅ اُنسيت مې پېدا شوے نه دے
خپلوی مې هيڅ محسوسه کړې نه ده
مينه مې هم چرته موندلې نه ده

- -

زۀ خو وګړے يم د هغه خاؤرې
چرته چي مينه بې حسابه کېږي
هر څه پېئلي د رشتو په تار دي
خپلوې بې کچه د خپلوانو ډېره
مرکز د مينې چي خپل مورو پلار دي

- -

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو دلته زۀ ټينګي رشتې نه وينم
له ميني ډکي فرشتې نه وينم
دلته سپين سري مېندي وينمه
ويجاړي غوندي
دلته پلرونه هم بې وسه وينم
زويان اولُوڼي يې بد مستي وينم
چي نه دموراونه دپلارپه خيال دي
ځکه خويو تربله دوئ بدحال دي

- -

زۀ دادميني مرکز دلته
ډېر کمزوره وينم
ماچي کتلي دي په ځير
هرځل ددوئ سترګوکي
زۀ بې وسي، ناهيله ورځ اوتنهائي وېنمه
زۀ يې په سترګوکي ارمانډېرد خپلوي وينمه
تنده دميني، خواخوږي وينمه

- -

داڅنګه خاوره ده، ګلونه دخپلوي نه لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځنګه بیاځان زهٔ په دا خاوره ګډ کړم
چې ددې خاورې خپل وګړي لا دځان دپاره
طلب دمیني کوي،
خپله خپلوي ته محتاج
ځکه خوزهٔ لا اجنبي یم دلته
تر او سه پوري له دې خاوري سره
هیڅ اُنسیت مي پېدا شوے نه دے

روم۔ اټلي
۱٤نومبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښیښنه څهره

هغه څهره
چي به وه تل په تصوّرکي زما
هغه څهره
چي په لېموکي به مي ګرځوله
هغه څهره
چي ما په خپل زړهٔ کي ساتلې وله
و ماته ناست دا مخامخ فنکار نن
دخپل ښائسته هُنر له لاري څخه
هغه څهره
راته تخلیق کړله نن
له ښائستې،صفااوسپیني ښیښې

(په اټلي کي دوېنس ښار سره نزدې
په یوټاپو مورانوکي،چرته چي
ښیښنه ګري کېږي)
۱۲اکتوبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

قدرِمشترک

وائي چي نړۍ په دوؤبرخوو بېشلې ده
يوۀ شمالي اوبله جنوبي نړۍ
هم په دې تقسيم کي
وشمال ته اوله نړۍ وائي
اوجنوب دريمه نړۍ ګڼل کېږي
ولي چي شمال شتمن دے
اوجنوب نېستمن دے
خودشمال دشتمني اودجنوب دنېستي
داتفريق هرځائ شته
هم په شمالي اوهم په جنوبي نړۍ کي
ځکه خوزۀ نن په شتمن شمال کي
يوډېرنېستمن جنوب هم وينم
ددې يوۀ هيواد
شمال خوبېخي زيات شتمن دے
هم ددغه هيواد

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنوب د برزيات نبستمن دے
زهٔ چي د جنوبي نړۍ وګړےيم
د شمال په دې جنوب کي
اجنبي نه ښکارم
ولي چي زما په جنوب
او دې جنوب کي
د نېستۍ قدر مشترک دے

نېپلز - اټلي
۱۲نومبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

The Dream Merchants

(دانګرېزي دیَو نظم ترتأثرلاندي، په يو داسي
کېفيت کي چي زۀ يې هم يَو برخه وم)

د پنځه ستورو درجې هوټل ته
د دې هيوادله هري يو کونجه ښځه
په الوتکو کي راورسېدو
يو څو خواخوږي او زړۀ سوانده خلک
په دې سارۀ هال کي چي غونډه شي سره
د هريوه مخ ته په مېزوي پراته
کمپيوټرونه او موبائل فونونه
پر مخامخ لويه پرده باندي دوئ
وړاندي کوي رنګين رنګين ګرافونه
د چق چقو او د خندا په شورکي
کړي په غربت باندي اوږده بحثونه

\- - - - - - - - - - - - - - - - - -

چي د دوو ډوډۍ پر مېز را غونډ شي سره
غابونه ډک کړي له رنګ رنګ خوړَکو
په ډلو ډلو کي ولاړوي سره
خپلو خبروته دوام ورکوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هره ګوله چې يې ترحلق تېرېږي
ذکر د تهرد ماشومانو کوي
دوږو تږو غريبانو کوي
چې د پېپسي غوړپ يې ترحلق تېرېږي
دبوري تنده يادوي ورسره
لاس چې وروړي و رنګارنګ مېوؤته
درپدري بيادخاران يادوي
محرومه ورځ د کوهستان يادوي

په دې سرۀ دوبي په سړۀ کوټۀ کي
هريو چې پرېوځي له ډک نسه سره
خاندي د ځان له هم نفسه سره
بيا له خپل ځانه سره وږغېږي
"ځو مره خوبونه مي نن خرڅ کړو دبل
ډېرارمانونه مي نن خرڅ کړو دبل
د ترقۍ لوئ سوداګريمه زۀ
دغريبۍ لوئ کاريګر يمه زۀ"
بيا سترګي پټي کړي خوبونه ويني
او په خوبونو کي نوټونه ويني

اسلام آباد
۲۸ اګست ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلېډ يئېټر*

بس ديوۀ اعزاز ګټلو په نيت
دخه دولت راغونډولو په نيت
دخپل طاقت ښکاره کولو په نيت
دباچهانو سات تېري دپاره
دڅو آقاؤدهوس له وجې
څومره مريانودلته سروبائيلو
څومره سرې ويني دلته خاوري شولې
څومره خوبونودلته ساوركړله

په روم ـ اټلي کي کولوسيوم ته نزدې
۱۵نومبر ۲۰۰۳ء

*په رومن سلطنت کي به په کولوسيوم کي باچهانو او اميرانو مريان سره جنګول، جنګ ګټونکي مريي ته به د ګلېډيئېټر خطاب ورکول کېدو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

مینه که کوې، قدم په پام راپسې مه اخله
زمالاره که چپه ده نوګام راپسې مه اخله

لېرې شوم له تاڅه مجبوریاني مو په میان کې وې
نوم که مې اوس اخلې نو الزام راپسې مه اخله

ماخو سپوږمۍ کښېښوو ه، دلمر ډیوه مې بله کړه
اوس لاسهار ګاه ده، ته ما ښام راپسې مه اخله

زه شپېلۍ وَ همه په کوڅه کې دې تېرېږمه
خلک دي، تېښې، ته له خپل بام راپسې مه اخله

(c) ketabton.com: The Digital Library

زۀ پـه یو ښائـست پـسي اسـمان تـه رسـېدلـے یـم
نـه د رځـم پـه لاس، د زلفـو دام را پـسي مـه اخلـه

ځمــه نــه د رېږم، لــه رقیبــه خپــل بــدل اخلــم
تــه رُوئ د قرآن، د لـوئ کـلام را پـسي مـه اخلـه

تــۀ کــه تبــسّمه! ســازول غــوا ړې د نیــا نوې
خپل ځان کړه تخلیق، خیالونه خام را پسي مه اخله

کوټه
۲۹مارچ ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

رنامي چالوټ کړه اوخوک مي په زوال خبرد ے
دبدبختيوپــه تيــاروميږ بومـــشا ل خبـــرد ے

له چا به پټ شي چي دلمرغوندي ځلېږي همېش
دلتـــه هريوزُماديارپـــه خـــدوخا ل خبـــرد ے

اوس بـه وتاتـه څـه سـندري د سـپرلي وَوايـم
زۀ خـوازغي لانـه لرم، پـه دې ډوکـا ل خبـرد ے

مـورېچي لوظونـه لـه يوبـل سـره کـول دميـنـي
په دې يوخدائ اويوداستادزني خا ل خبرد ے

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـه مـا دژونـد دزېروبم قـصې تـﺋ ثلـه پوښـتې
وخـت خوزُمادهريودړدپـه سُـراوتا ل خبـرد ے

موږپـښتانهٔ دي يـودلارخنډتراوسـه پـوري
ستاپه مغل سلوک دوخت هريوخوشحا ل خبرد ے

تبـسّم سـتاواړه نازونـه پـه خنداځکـه وړي
له فراق ځان ګوري، په خوند چي دوصا ل خبرد ے

کوټه
۲۸مارچ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ترچناړونو مي لړزکم ايښې دې
قدمي له ځانه سره سم ايښې دې

په سهارګاه کې به ګلونه ګورم
ما په بڼو کې يَو شبنم ايښې دې

پلونه مې وړي دي له ځانه سره
ماکه په دې خاؤره قدم ايښې دې

دا الف رنګه زۀ خود سره نه يم
سرمي دوا ؤپه شاني خم ايښې دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرهرجــــوړیږي، درد یې لازیــــاتیږي
مــاچې هرکلــه پــرې ملهــم ا یــښے دے

خوشحالي ولــې لیـري تـښتي دژوند
بنـسټ یې ګـوره چـاپرغم ا یــښے دے

ترخپــل زړګــي پــوري زۀ وشـــرنګیږم
ځـان مـې دشـنوبنګړورَقم* ا یــښے دے

کوټه
۲۳اپریل ۲۰۰٤ء

*غوندي، رنګه،ډول

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

نه په يو رنګ کي اوسم، نه خپله څهره بدلوم
څنګه انسان يم چي له وخت سره جُثه بدلوم

د حُسين رنګه د هر ظلم مخ نيوے کومه
د يزيد غوندي کربلا په هديره بدلوم

زما په سينه کي کله کله د مور زړۀ درزيږي
داسي وخت هم راشي،اولادزۀ په پيسه بدلوم

پخپله روےشم اوهره شپه خپل ځان وېروم
ځکه خوهره ورځ سهارخپله کمره بدلوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

رڼاهم غوارم، خوتياري مي هم پرځان پيرزوشي
څه بدبختي مي ده چي لمر زۀ په ډيوه بدلوم

په ملنګي کي کله کله عرش ته ور سېږم
کله قارون سم خپل هرڅه په خزانه بدلوم

په يوۀ شکل کي آدم اوابليس دواړۀ ښکارم
مخ بدلولے نشم، ځکه آئينه بدلوم

په حفاظت کي هم زۀ ځان سلامت نه ګڼمه
دکورکَودي له منجاري څه په چاړه بدلوم

ځان چي باچاکړم نوله خلګوڅخه ليري شمه
کله په خلګوکي دخپل حق هم ناره بدلوم

بدرجمالي ته نکلونه د توردېب کومه
وآدم خان ته ددرُخوبيا زۀ قصه بدلوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه وخت دګل غوندي تازه اوښائسته ایسېږم
ځان بیا ترډېره له خزان سره سره بدلوم

کورته چي ننوځم،له ځانه شم دباندي پاته
چي وځم بیا دکلاهره دروازه بدلوم

چي زۀ آذرشمه،خدایان جوړکړم په خپلو لاسو
چي ابراهیم شم،بتخانه بیا په کعبه بدلوم

په ښائستوټپوکي زماله وجي خوند پېدا دے
هغه هم زۀ یمه چي غاړي په نوحه بدلوم

په یووجودکي په زرګاؤتضادونه لرم
څنګه انسان یم چي له وخت سره جُثه بدلوم

کوټه
۰۸جولائي۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ما پاللې د دنیا هم دښمني وه
له خپل ځانه سره زما هم دښمني وه

په یوه تړون دوه رنګه وو تړلي
چي یاري وه زما او ستا ، هم دښمني وه

په سپرلي کي هم خزان ته ور نږدې شوې
چي له ګل سره د چا هم دښمني وه

ما به ځنګه مینه هر ځای خوروله
را پرې ایښې چي بابا هم دښمني وه

چي به کومه شپه وصال لره ورتلمه
له سپوږمۍ سره به زما هم دښمني وه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـا هغـه وخـت هـم ډيـوې بلـي سـاتلې
يــادول چـــي د رڼـــا هـــم دښمنـــي وه

ما د يار نوم له خپل ځان سره نـه اخستو
تبـــسمه! هلتــــه دا هـــم دښمنـــي وه

بورے
۱۸ جون ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

شپه ده پر څه خلګو لاتر اوسه هم
هره ورځ را خېژي په هر کور کي لمر

څا چي به ډيوې راوړلې هره شپه
نن ئې رانه يوړلو په پور کي لمر

مور ته په هر حال کي رسوى رښا
خپله ټوله ورځ اوسي په اور کي لمر

راسئ په تيارو کي لار در وښيم
ما ساتلې دے د سترګو تور کي لمر

يو واري په ځان کي کړه خوره رڼا
ښکاري به و تاته په هر لور کي لمر

پېښور
۰۲ جولائي ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ړوند دي شومه په ديدن پسي، نور غواړم
ځکه اوس له بله ستر ګي په پور غواړم

ستا ښائست د ځان کړم ځنګه، نه پوهېږم
تا په ځان کي، زه د ځان رنګه خور غواړم

زما نعري تر باچهانو نه رسېږي
اوس به خپل حق له هر چانه، په زور غواړم

زه وره نړۍ د مينې سازومه
پېښور، کوټه، کابل، نه لاهور غواړم

د بهر لمبې ما کله سوځې نه شي
زه پناه د ځان دننه له اور غواړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه لــه زيــارو کاروبــار نــه جوړومــه
پــه صـلـه کـي و بچيـانو تــه کـور غــواړم

تبــسم بــه پــه امــان لــه هــر آفــت يــم
را رســېږي بــه، دعــاوي د مــور غــواړم

پېښور
۲۵ مئ ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

په څو شېبو مې تر اسمانه يوسي
خيال چې دي راشي، ما له ځانه يوسي

يم په صحرا کې د پل غوندې پاته
څوك به مې بيا تر خپل کاروانه يوسي

روي مې نه پرېږدي، آزاد نه يمه
خلك دي ما له دې مکانه يوسي

ډېر دي ساده، د مينې کلي خلك
هره خبره زر تر خانه يوسي

زما د سپرلي ګلان تر زړه وختل
څوك به ازغي سږ له خزانه يوسي

قاصد د وصل خبر نه راوړي، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

زېـــرے د هجـــر تـــر جانانـــه یوســـي

تـــه چـــي خبرېـــږې، تبـــسم شـــعرونه
ســتا د ښائـست لـه ویـرہ دېوانـه یوسـي

بورے
۱۲ دسمبر ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشاعر پېژندګلوي

نوم: محمدعارف

قلمي نوم: عارف تبسم

دپلار نوم: حاجي شيرافضل

ټاټوبئ: بورے، لورالائي

تعليم: ايم- اې انګرېزي ادبيات

ايم- اې بين الاقوامي تعلقات

درک: مکان 246- رحيم کالوني جبل روډ

هده – کوټه، سهېلي پښتونخوا

فون: 0333 - 7804824

اي مېل: ariftabassum@yahoo.com

چاپ کتابونه

١- ګلوبلائزېشن اورمادري زبانين (ترتيب)

٢-آزادی کی پهلی کرن (ترجمه)

٣- دلمرپل (هم دا مجموعه)

ناچاپ کتابونه

١- ادب، ژبه او ګلوبلائزېشن (دپښتو مقالو مجموعه)

٢- جب کارپوريشنوں کی حکومت هوګي

(داردو مقالو مجموعه)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library